

**YARGI HİZMETLERİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BASIN YAYIN YOLUYLA
İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİ
HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 1 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra daireleri

Madde 1- Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığınca atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra kâtabi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı, Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. İcra kâtipleri arasında Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak mülakat sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığının bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun yüzde ellisini geçemez.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı ile icra katiplerinin, sınav, mülakat, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairelerinde, gerektiğinde, Adalet Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca zabıt kâtabi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilir.

İcra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu durumunda görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt kâtabi tarafından yerine getirilir.

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerekçeli olarak tutanaklara yazılır.”

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Elektronik işlemler

Madde 8/a- İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) kullanılır, her türlü veri, bilgi, belge ve karar, UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, Kanunda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Zorunlu nedenlerden dolayı fizikî olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak UYAP'a aktarılır ve gerektiğinde UYAP vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflas dairesinde saklanır, ayrıca fizikî olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

Elektronik ortamdan fizikî örnek çıkartılması gereken hâllerde, icra müdürü veya görevlendirdiği personel tarafından belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek, imzalanır ve mühürlenir.

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

Elektronik işlemlerin UYAP vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Paranın ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası

Madde 9- İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdî ödeme, Adalet Bakanlığınca uygun görülecek bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin talebi üzerine, gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere verilecek talimat gereği yapılır.

İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hallerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanunun 13/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, diğer örneğinin ise en geç o ayın sonunda Adalet Bakanlığına gönderilmesi” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 6- 2004 sayılı Kanunun 42 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, asıl alacak tutarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında ise alacaklı, borçlunun bilinen en son adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorundadır. Bu ödemeye davet yazısında;

1. Alacaklının adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, adresi,

2. Talebe konu alacak veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda talep edilirse faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi,

3. Alacak, belge veya senede dayandırılıyor ise sureti, yoksa borcun sebebi,
4. Bu ödemeye davet yazısı için harcanan posta gideri,
5. Ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya ait hesap numarası,
6. Tebliğ tarihinden itibaren beş iş günü içinde (2) numaralı bent gereği belirlenen tutar ile ödemeye davet yazısı için harcanan posta giderinin ödenmesi gerektiği,
7. Beş iş günü içinde (6) numaralı bent gereği ödenmesi gereken tutarın ödenmemesi halinde cebri icra yoluna başvurulacağı,

Hususları bildirilir.

Ödemeye davet yazısının tebliğ edilememesi veya bu davete rağmen beş iş günü içinde ödeme yapılmaması halinde icra takibine başlanabilir.

Bu maddede düzenlenen hususları incelemek görev ve yetkisi icra müdürüne aittir.”

MADDE 7- 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır.”

“1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye’de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılının adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri;”

“Kanunun 42 nci maddesinin ikinci ve devamı fıkralarında düzenlenen ödemeye davetle ilgili, bilgi ve belgelerin takip talebi anında icra dairesine tevdi zorunludur.”

MADDE 8- 2004 sayılı Kanunun 60 inci maddesinin birinci fıkrası ve maddenin ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra müdürü takip talebinin Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.”

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, 58 inci maddeye göre takip talebine yazılması lazım gelen kayıtları,

2. Borcun ve masrafların yedi gün içinde icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi, borç teminat verilmesi mükellefiyeti ise teminatın bu süre içinde gösterilmesi ihtarını;”

MADDE 9- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, birinci fıkrasına aşağıdaki (13) ve (14) numaralı bentler ile maddeye aşağıdaki son fıkra eklenmiştir.

“2. Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya,

3. a) Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler,

b) Aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri, hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu her türlü eşya;”

“13. Öğrenci bursları,

14. Diğer kanunlarda haczi yasaklanan mal ve haklar.”

“İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.”

MADDE 10- 2004 sayılı Kanununun 88 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Haczedilen taşınır malların toplam değeri Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının beş katından az ise muhafaza altına alınmaz, borçlu veya üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde yediemin değişikliği yapılabilir.”

“Hacizli mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idarî tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığınca düzenlenecek tarifeye belirlenir.”

MADDE 11- 2004 sayılı Kanununun 99 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Üçüncü şahsın zilyetliği

Madde 99 - Haczedilen şey, borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verir. Bu süre içinde icra mahkemesine istihkak davası açılmaz ise üçüncü kişinin iddiası kabul edilmiş sayılır. Alacaklı tarafından süresinde açılan dava sonuçlanıncaya kadar, hacizli malın satışı yapılamaz. Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 12- 2004 sayılı Kanununun 106 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.”

MADDE 13- 2004 sayılı Kanununun 110 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 110 - Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürünce verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczin kalktığına tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir; işlem ilgili icra dairesine bildirilir.

Birinci fıkra gereğince haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur.”

MADDE 14- 2004 sayılı Kanununun 114 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır.”

“Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satılığa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkroda yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.”

MADDE 15- 2004 sayılı Kanununun 115 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılması

Madde 115 – Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satılığa çıkarılan mal üç defa bağırdıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.”

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 16- 2004 sayılı Kanunun 118 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

“Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.”

MADDE 17- 2004 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir ay” ibaresi “iki ay”, 123 üncü maddesinde yer alan “iki ay” ibaresi “üç ay” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 18- 2004 sayılı Kanunun 124 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şartnameye, artırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek artırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği; elektronik ortamda verilen tekliflerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamayacağı, elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır.”

MADDE 19- 2004 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Artırmanın ilanı, artırma hazırlıkları ve ilgililere ihtar

Madde 126- Satış, açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanının tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi iş günü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; artırmaya iştirak edeceklerin hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar irtifak hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satılığa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkrada yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkrası hükümleri taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.”

MADDE 20- 2004 sayılı Kanunun 127 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 127- İlanın birer sureti borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan alakadarlarının tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur. Adresin tapuda kayıtlı olmaması halinde, varsa adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir. Bunların dışında ayrıca adres tahkiki yapılmaz, gazetede veya elektronik ortamda yapılan satış ilanı tebligat yerine geçer.”

MADDE 21- 2004 sayılı Kanunun 129 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 129- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 22- 2004 sayılı Kanunun 150/e maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.”

MADDE 23- 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,”

MADDE 24- 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,”

MADDE 25- 2004 sayılı Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “116 ve” ibaresi metinden çıkartılmıştır.

MADDE 26- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Geçici Madde 9- 9 uncu maddenin ikinci fıkrası gereği ödeme yapılabilmesi için ilgilisi tarafından, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde banka hesap numarasının bildirilmesi gerekir.

Geçici Madde 10- Maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan iş ve işlemler hakkında, değişiklikten önceki hükümler uygulanır.

Geçici Madde 11- Adalet Bakanlığı, 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü alt yapıyı maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlar. Lisanslı yediemin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunur.

Geçici Madde 12- Mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde teslim alınması için icra müdürü tarafından ilgisine resen bildirim yapılır.

İlgilisine tebligat yapılamazsa veya verilen süre içinde mal geri alınmazsa, üç ay içinde, 88 inci maddenin beşinci fıkrası hükmü uyarınca satış işlemi yapılır.

Ancak, satış yapılamazsa Bakanlıkça görevlendirilecek icra müdürünün başkanlığında kaymakamlık, belediye, ilgili yer baro başkanlığı ve ticaret odası tarafından bildirilecek birer kişinin katılımıyla oluşturulacak değer tespit komisyonunca tespit edilecek değer üzerinden, yedieminin alacağına mahsup için malın mülkiyeti yediemine devredilebilir; komisyon, ekonomik bir değerinin kalmadığına karar verirse mal bir tutanakla imha edilir.

Satılan veya mülkiyeti devredilen malın bedelinden, muhafaza ve diğer giderler mahsup edildikten sonra varsa artan miktar talep halinde ilgisine ödenir.

Geçici Madde 13- İhdas edilen icra kâtabi kadrolarına bütçe kanunlarında yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın atama yapılabilir.”

MADDE 27- 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanununun 25 inci maddesinde yer alan “bir aydan iki seneye kadar hapis” ibaresi, “mülkî amir tarafından beşyüz liradan üçbin liraya kadar idarî para” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 28- 5683 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sınır dışı edildikleri veya Türkiye’yi terke davet olundukları halde müsaadesiz gelmeye mütecasir olan yabancılar mülkî amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idarî para cezası ile cezalandırılır ve sınır dışı edilir.”

MADDE 29- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli” ibaresi, “mülkî amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idarî”; ikinci fıkrasında yer alan “bin güne kadar adli” ibaresi, “mülkî amir tarafından beşyüz liradan ikibin liraya kadar idarî” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,”

MADDE 31- 2575 sayılı Kanunun 60 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başsavcı, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarını, esas hakkındaki düşüncelerini bildirmek üzere, uygun göreceği görev ayırımına göre savcılara havale eder.”

MADDE 32- 2575 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Savcılar, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarından kendilerine havale olunanları Başsavcı adına incelerler ve esas hakkındaki düşüncelerini, bir ay içinde gerekçeli ve yazılı olarak verirler. Bu süreler geçirilirse durumu sebepleriyle birlikte Başsavcıya bildirirler. Danıştay Başkanının ve Başsavcının vereceği diğer görevleri yerine getirir; çalışma düzeninin korunması ve iş veriminin artırılması için Başsavcının alacağı tedbirlere uyarlar.”

“3. Dava dairelerince gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay savcıları, önceden haber verilmek suretiyle, düşüncelerini sözlü olarak da açıklarlar.”

MADDE 33- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Geçici Madde 24- Danıştay Başkanlığının boş memur kadrolarına bütçe kanunlarında yer alan sınırlamalara tabi olmadan atama yapılabilir.

Geçici Madde 25- 1. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a. İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Genel Kurul tarafından seçilecek onsekiz üyeden oluşur. Kurula Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri; bunların yokluğunda Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.

b. Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu göz önüne alınmak suretiyle, üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.

c. Toplantı ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Kararlar, toplantıya katılanların oyçokluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü doğrultusunda karar verilmiş olur.

Geçici Madde 26- 1. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan ve bu Kanunla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, Danıştayda görülmesine devam edilir.

2. Düşünce alınmak üzere Danıştay Başsavcılığına gönderilmekle birlikte, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce görüş bildirilmemiş yürütmenin durdurulması istemli dosyalar ile temyiz ve karar düzeltme dosyaları, herhangi bir görüş bildirilmeksizin, ilgili daire veya kurullara geri gönderilir.”

MADDE 34- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanununun 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, (3) numaralı fıkrasının birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri madde metninden çıkartılmıştır.

“Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bu kurulların oluşumu, aralarındaki iş bölümü ile kurullara kimin başkanlık edeceği Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.”

MADDE 35- 2576 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer alan “birmilyar lırayı” ibareleri “ellibin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde ise dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kağıdı verilir.”

MADDE 37- 2577 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (5) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. Danıştayda ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğden itibaren onbeş gün içinde, savcının düşüncesine cevap verebilirler.”

MADDE 38- 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “ellibin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 39- 2577 sayılı Kanunun 20 nci maddesine (5) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. İdare ve vergi mahkemelerinde heyet halinde görülen davalarda, birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelerin istenmesi ile ek süre verilmesine ilişkin ara kararlar, mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından da verilebilir.”

MADDE 40- 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye (2) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Ancak, dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir.”

“3. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, ikinci fıkradaki hüküm çerçevesinde yeni bir karar verilinceye kadar, idarenin savunması alınmaksızın durdurulabilir.”

“9. Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.”

MADDE 41- 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur. Kararın davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.”

“6. Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranında hesaplanacak faiz ödenir.”

MADDE 42- 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçme, not tespiti, kayıt, nakil, ilişik kesme ve disiplin cezalarına ilişkin işlemler ile yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçme ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, ikinci görev, vekaleten atama, görev ve unvan değişikliği içermeyen il içi naklen atama, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinler ile bunlara bağlı parasal haklara ilişkin idarî işlemlerden,

c) Kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemlerden,

d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyeleri hakkında verdiği mesleki faaliyeti sona erdirmeyen her türlü disiplin işlemleri ve sınav işlemlerinden,

e) Asker ailelerine yardım ile ilgili işlemlerden,

f) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun uygulanmasından,

g) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

h) 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

ı) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından

Kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihaî kararlar ile tek hâkimle verilen nihaî kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.”

MADDE 43- 2577 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“3. Kararın düzeltilmesi istekleri, öncelikle esas kararı vermiş olan daire, kurul veya mahkemenin, esas karara katılmamış bir üyesi, bunun mümkün olmaması halinde ise görevlendirilecek bir üye tarafından incelenir. Karar düzeltme talebinin yerinde olmadığı anlaşılırsa dosyayı inceleyen üye tarafından kabul edilmezlik kararı verilerek gerekçeleriyle birlikte taraflara tebliğ edilir. Bu karar kesindir.”

“4. Karar düzeltme isteğinin yerinde olduğu kanaatine varılan dosyalar ise görüşülüp karara bağlanmak üzere ilgili daire, kurul veya mahkemeye gönderilir. Dosyanın incelenmesinde tetkik hâkimliği yapanlar, aynı konunun düzeltme yoluyla incelenmesinde bu görevi yapamazlar.”

MADDE 44- 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 6- 1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde evrak büroları oluşturuluncaya kadar dilekçeler mahkeme başkanı veya hâkim tarafından havale edilmeye devam olunur.

2. Bu Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak ilk derece mahkemelerince verilen nihai kararlardan, bu Kanunun yayımı tarihinden

önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.

3. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış karar düzeltme başvuruları, 2577 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerine göre incelenerek karara bağlanır.”

MADDE 45- (1) 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından verilen idari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.”

(2) 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 12- Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(3) 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 11 inci maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından verilen idari para cezalarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(4) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun) 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(5) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(6) 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(7) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 105 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

(8) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurulun idari yaptırım kararları da dâhil olmak üzere, Kurum kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır. Kurulun kararları, Kurumun idarî denetimi sırasında yerindelik denetimine tâbi tutulamaz.”

(9) 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurul kararları kesindir. Kurul tarafından alınan idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü davalar öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 46- 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Daireler arasındaki işbölümünün belirlenmesinde mahkeme kararındaki nitelendirme esas alınır.”

MADDE 47- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “her dönemde alınacak aday sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere ihtiyaç oranında” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 48- 29/3/1984 tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 13/A maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırması hakkındaki usul ve esaslarına bağlı olmaksızın, Bakan onayı ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılacak başvurulara ilişkin hükümet savunmalarının ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının tercümesini yapmak üzere en fazla yirmi sözleşmeli mütercim çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olanlardan Bakanlıkça belirlenecek en fazla üç kişiye ödenecek ücret, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenlerin sözleşme ücreti tavanının beş katını, geri kalanlara ise üç katını geçemez ve bunlara bu fıkarda belirtilen ücret dışında herhangi bir ödeme yapılamaz. Bu şekilde istihdam edilecek personelin, yüksek öğretim kurumlarında lisans düzeyinde eğitim veren fakülte veya bölümlerinden veya bunlara denkliği yüksek öğretim kurumunca kabul edilmiş yurtdışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmaları şarttır. Sözleşmeli personelde aranacak diğer nitelikler, istihdam türüne bağlı sözleşmeli mütercim sayısı, ödenecek sözleşmeli personel ücreti, istihdama dair diğer hususlar ile sözleşme usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.”

MADDE 49- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 33/A maddesi eklenmiştir.

“Kadastro mahkemesinin yargı çevresinin değiştirilmesi

Madde 33/A – İş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak bir kadastro mahkemesinin kaldırılmasına ve başka bir kadastro mahkemesinin yargı çevresine dahil edilmesine, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından karar verilebilir.”

MADDE 50- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen “ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

MADDE 51- 3713 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(ç) Kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine başvurulması gerektiği hallerde

çıkarılan davetiye veya çağrı kağıdı, kolluk görevlisinin iş adresine tebliğ edilir. Bu kişilerle ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak iş yeri adresleri gösterilir.”

“d) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle uygulanabilir.”

MADDE 52- 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu; Bakanlık Müsteşarının başkanlığında, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Hukuk İşleri Genel Müdürü, Strateji Geliştirme Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanından oluşur.”

MADDE 53- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ceza davalarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir muhakeme şartı olarak,” ibaresi eklenmiş; aynı fıkrada yer alan “iki” ibaresi, “altı”, “dört ay” ibaresi “bir yıl” ve altıncı fıkrasında yer alan “iki” ibaresi, “altı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 54- 5187 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 1/6/2005 tarihine kadar mahkemelerce basılı yayınlarla ilgili olarak verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda kendiliğinden hükümsüz hale gelir. Bu tür kararlarla ilgili bilgi ve deliller iki ay içinde yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına kolluk tarafından iletilir. Mahkemelerce bu yönde alınmış olan kararların bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir.”

MADDE 55- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan “Yakıcı” ibaresinden sonra gelmek üzere “yangın çıkarıcı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 56- 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 75- (1) Mağduru belirli bir gerçek kişi olan suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı bir yılı aşmayan suçların faili;

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yirmi Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

(2) Birinci fıkranın uygulanabilmesi için, failin, ayrıca suçun işlenmesiyle kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen ve defaten gidermesi gerekir.

(3) Bu madde hükümlerinin uygulanabilmesi için, failin daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmaması gerekir.

(4) Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan mahkemeye intikal etmesi halinde de fail, hâkim tarafından yapılacak bildirim üzerine birinci fıkraya hükümlerine göre saptanacak miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte ödediği ve ikinci fıkradaki yükümlülüğünü yerine getirdiği takdirde kamu davası düşer.

(5) Cumhuriyet savcılığınca madde kapsamına giren suç nedeniyle önödeme işlemi yapılmadan dava açılması veya dava konusu fiilin niteliğinin değişmesi suretiyle madde kapsamına giren bir suça dönüşmesi halinde de yukarıdaki fıkraya uygulanır.

(6) Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı bir yılı aşmayan hapis cezası veya adli para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adli para cezası esas alınarak belirlenir.

(7) Bu madde gereğince kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması, müsadereye ilişkin hükümleri etkilemez.”

MADDE 57- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis”; aynı fıkrada yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” ibaresi “verilecek ceza bir kat artırılır.”,

b) İkinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis”,

c) Üçüncü fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ,

şeklinde değiştirilmiştir;

d) Üçüncü fıkrasına “rızası olmaksızın” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 58- 5237 sayılı Kanununun 133 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “iki aydan altı aya kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis”,

b) İkinci fıkrasında yer alan “altı aya kadar hapis” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar hapis”,

şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 59- 5237 sayılı Kanununun 134 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis”; aynı fıkrada yer alan “cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.” ibaresi “verilecek ceza bir kat artırılır.”,

b) İkinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis”,

şeklinde değiştirilmiştir;

c) İkinci fıkrasına “görüntü veya sesleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 60- 5237 sayılı Kanunun 142 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ikinci fıkraya göre cezaya” ibaresi “beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına”; “onbeş yıla kadar hapis” ibaresi ise “ceza yarı oranında artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 61- 5237 sayılı Kanunun 152 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra teselsül ettirilmiştir.

“(2) Mala zarar verme suçunun sıvı veya gaz halindeki enerjinin nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesisler hakkında işlenmesi halinde, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

MADDE 62- 5237 sayılı Kanunun 163 üncü maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi hâlinde kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

MADDE 63- 5237 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve karşılıksız yararlanma” ibaresi madde metninden çıkartılmış; dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı, tamamen tazmin etmesi hâlinde kamu davası açılmaz. Açılmış olan kamu davası düşer, mahkûm olunan ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu fıkra hükmü uyarınca Cumhuriyet savcılığınca veya mahkemelerce verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme beş yıl süreyle kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir. Bu fıkra hükmünden yararlananlar, beş yıl içinde bir daha karşılıksız yararlanma suçunu işlediklerinde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanamazlar.”

MADDE 64- 5237 sayılı Kanunun 174 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yakıcı” ibaresinden sonra gelmek üzere “yangın çıkarıcı,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 65- 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte ikiye kadar indirilir.

MADDE 66- 5237 sayılı Kanunun 248 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Soruşturma başlamadan” ibaresi, “Durum resmi makamlarca öğrenilmeden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 67- 5237 sayılı Kanunun 252 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 252- (1) Rüşvet alan kamu görevlisi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Rüşvet veren kişi de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi hâlinde, kamu görevlisi hakkında teşebbüs hükümlerine göre cezaya hükmolunur. Keza kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâlinde de hakkında teşebbüs hükümlerine göre cezaya hükmolunur. Ancak bu durumlarda verilecek ceza iki yıldan az olamaz.

(3) Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması, rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, müşterek fail olarak cezalandırılır.

(4) Rüşvet alan veya bu konuda anlaşmaya varan kişinin, yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması hâlinde verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(5) Rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için, kişiyle anlaşarak kendisine veya başkasına bir menfaat sağlamasıdır. Ancak, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, bu kişi bakımından fiil suç oluşturmaz. Bu durumda kamu görevlisi hakkında icbar suretiyle irtikâp suçuna ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(6) Bu madde hükümleri;

- a) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,
- b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,
- c) Kamu Kurumu veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,
- ç) Kamu yararına çalışan dernekler,
- d) Kooperatifler,
- e) Halka açık anonim şirketler,

İle hukukî ilişki tesisinde veya tesis edilmiş hukukî ilişkinin devamı sürecinde, bu tüzel kişiler adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için menfaat temin edilmesi hâlinde de uygulanır.

(7) Bu madde hükümleri;

- a) Yabancı kamu görevlilerine,
- b) Uluslararası mahkemelerde görev yapan hâkimlere ve diğer kamu görevlilerine,
- c) Uluslararası parlamento üyelerine,
- ç) Bir hukukî uyuşmazlığın çözümü amacıyla başvuru tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen hakemlere,

Görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için menfaat temin edilmesi halinde, bu kişiler ile bunlara menfaat sağlayan kişiler hakkında da uygulanır.

(8) Bu madde hükümlerinin uygulanmasında “yabancı kamu görevlisi” ibaresinden;

- a) Uluslararası örgütler bünyesinde görev yapan kişiler,

b) Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinde tanımı yapılan “Kamu görevlisi” ve “Yargı görevini yapan” ibarelerinin kapsamına giren görevleri yabancı bir devlet adına icra etmek üzere görevlendirilmiş kişiler,

Anlaşılır.

(9) Yedinci fıkra kapsamına giren rüşvet verme fiilinin;

a) Türkiye’de işlenmesi,

b) Yurtdışında vatandaş tarafından işlenmesi,

c) Yurtdışında yabancı tarafından;

1. Türkiye’nin,

2. Türkiye’deki bir kamu kurumunun,

3. Türk kanunlarına göre kurulmuş bir özel hukuk tüzel kişisinin,

4. Türk vatandaşının,

Tarafı olduğu bir uyuşmazlık ya da bu kurum veya kişilerle ilgili bir işlemin yapılması ve yapılmaması için işlenmesi,

Hâllerinde, rüşvet veren ve alan kişiler hakkında Türkiye’de re’sen soruşturma yapılır.”

MADDE 68- 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 254- (1) Rüşvet alan kişinin, durum resmî makamlarca öğrenilmeden önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşan kamu görevlisinin durum resmî makamlarca öğrenilmeden önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmî makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, durum resmî makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.”

MADDE 69- 5237 sayılı Kanunun 255 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 255- (1) Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi halinde, hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Kişinin kamu görevlisi olması halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(3) İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde, kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır.”

MADDE 70- 5237 sayılı Kanunun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs

MADDE 277- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki suçu oluşturan fiilin başka bir suçu da oluşturması halinde, fikri içtima hükümlerine göre verilecek ceza yarısına kadar artırılır.”

MADDE 71- 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 278- (1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeş tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçu önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.”

MADDE 72- 5237 sayılı Kanunun 285 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun oluşabilmesi için;

a) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, masumiyet karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi,

b) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddî gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması, gerekir.

(2) Soruşturma evresinde alınan ve soruşturmanın tarafı olan kişilere karşı gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğini ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak damgalanmalarını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) Soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması suç oluşturmaz.”

MADDE 73- 5237 sayılı Kanununun 288 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 288.- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 74- 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Cumhuriyet savcısı” ibaresi, “mülki amir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 75- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.”

MADDE 76- 5271 sayılı Kanununun 109 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç” ibaresi, “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 77- 5271 sayılı Kanununun 188 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olanlar hariç olmak üzere, hukuken kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebilir.”

MADDE 78- 5271 sayılı Kanununun 308 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen ceza dairesine gönderilir.

(3) Daire, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderir.

(4) Ceza Genel Kurulu, hukuka kesin aykırılık halleri saklı kalmak üzere incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yaparak karar verir.”

MADDE 79- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 5- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklikler, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında da uygulanır.”

MADDE 80- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“MADDE 43/B- (1) 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan; bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövize ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere, her ne amaçla olursa olsun ibraz edilen paranın sahte olduğunun anlaşılması halinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 278 inci maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, bu maddede sayılan tüzel kişilere Cumhuriyet savcısı tarafından beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.”

MADDE 81- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 8 inci maddesinde yer alan “asliye mahkemelerinin bulunmadığı ilçelerde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 82- 5352 sayılı Kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Arşiv bilgileri,

a) İlgilinin ölümü üzerine,

b) Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle,

c) Diğer mahkûmiyetler bakımından, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle,

tamamen silinir.”

(2) Fiilin kanunla suç olmaktan çıkarılması halinde, bu suçtan mahkûmiyete ilişkin adli sicil ve arşiv kayıtları, talep aranmaksızın tamamen silinir.

(3) Kanun yararına bozma veya yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının kesinleşmesi halinde, önceki mahkûmiyet kararına ilişkin adli sicil ve arşiv kaydı tamamen silinir.

MADDE 83- 5352 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici Madde 2- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce toplanmış olsun veya olmasın, suç tarihi itibarıyla bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki kayıtlar hakkında, 3682 sayılı Kanuna göre süre yönünden silinme koşulu oluşanlar silinir; diğer kayıtlar için bu Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, arşive alınan veya şartları oluştuğu hâlde ya da henüz şartları oluşmadığı için arşive alınmayan kayıtlar hakkında Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

(3) İkinci fıkrada sayılanlar dışında, birinci fıkra gereğince işlem yapılarak arşive alınan kayıtlar, 3682 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen sürelerin dolduğu veya ertelenmiş olan hükmün esasen vâki olmamış sayıldığı hallerde bu tarih esas alınarak, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce silinir.”

MADDE 84- Bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmiş ve aynı cetvelin Adalet

Bakanlığımıza ait bölümünde yer alan Mübaşir unvanlı kadroların sınıfı Genel İdare Hizmetleri Sınıfı olarak değiştirilmiştir.

MADDE 85- Aşağıdaki hükümler yürürlükten kaldırılmıştır:

1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 116 ncı maddesi,

2- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun;

a) 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası,

b) 13 üncü maddesi,

3- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi;

4- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

a) 141 inci maddesinin ikinci fıkrası,

b) 142 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi,

c) 257 nci maddesinin üçüncü fıkrası,

5- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

a) 251 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları,

b) 252 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri,

6- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi.

GEÇİCİ MADDE 1- Dava ve cezaların ertelenmesi

(1) 31 Aralık 2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı;

a) Soruşturma evresinde, Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine,

b) Kovuşturma evresinde, kovuşturmanın ertelenmesine,

c) Kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesine,
karar verilir.

(2) Hakkında kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi kararı verilen kişinin, erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkraya kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde, kovuşturmaya yer olmadığı veya düşme kararı verilir. Bu süre zarfında birinci fıkraya kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümlerle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen soruşturma veya kovuşturmaya devam olunur.

(3) Cezasının infazı ertelenen kişinin erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkraya kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde mahkûmiyet bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu süre zarfında birinci fıkraya kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümlerle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen cezanın infazına kaldığı yerden devam edilir.

(4) Bu madde hükümlerine göre cezanın infazının ertelenmesi hâlinde erteleme süresince ceza zamanaşımı durur; kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi hâlinde, erteleme süresince dava zamanaşımı ve dava süreleri durur.

(5) Birinci fıkraya kapsamına giren suçlardan dolayı hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmiş olması hâlinde dahi, bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Birinci fıkraya kapsamına giren suçlardan dolayı verilmiş mahkûmiyet hükmünün infazının tamamlanmış olması hâlinde bu mahkûmiyet hükmüne bağlı yasaklanmış hakların Adlî Sicil Kanununun 13/A maddesindeki şartlar aranmaksızın geri verilmesine karar verilir.

(7) Bu madde hükümlerine göre verilen kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararları adlî sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(8) Bu madde hükümlerine göre kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararlarının verildiği hâllerde, bu suçlar Türk Ceza Kanununun erteleme ve tekerrüre ilişkin hükümlerinin uygulanmasında göz önünde bulundurulmaz.

MADDE 86- Bu Kanunun; 3, 4, 7, 8, 10, 12, 14 ila 25 inci maddeleri, 26 ncı maddesinde yer alan Geçici 9, 11 ve 12 nci maddeler ile 85 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi, Kanunun yayımı tarihinden altı ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 87- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KURUMU : ADALET BAKANLIğI
TEŞKİLÂTI : TAŞRA

(1) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLAR

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>KADRO DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>	<u>TUTULAN KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	İCRA MÜDÜRÜ	6	15	-	15
GİH	İCRA MÜDÜRÜ	7	30	-	30
GİH	İCRA MÜDÜRÜ	8	81	-	81
GİH	İCRA MÜDÜR YARDIMCISI	6	182	-	182
GİH	İCRA MÜDÜR YARDIMCISI	7	300	-	300
GİH	İCRA MÜDÜR YARDIMCISI	8	300	-	300
GİH	İCRA KÂTİBİ	5	300	-	300
GİH	İCRA KÂTİBİ	6	500	-	500
GİH	İCRA KÂTİBİ	7	500	-	500
GİH	İCRA KÂTİBİ	8	500	-	500
GİH	İCRA KÂTİBİ	9	500	-	500
GİH	İCRA KÂTİBİ	10	700	-	700
GİH	İCRA KÂTİBİ	11	700	-	700
GİH	İCRA KÂTİBİ	12	788	-	788
		TOPLAM	5.396		5.396

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 141 inci maddesinin son fıkrasında “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.” hükmüne yer verilmiş, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında da herkesin, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının “makul süre içinde” görülmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

Son yıllarda yargının iş yükünün aşırı şekilde ağırlaşması ve yargılama sürecinin yavaş işlenmesi, Anayasamızın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin kabul ettiği makul sürede yargılanma hakkı ve devletin makul sürede yargılama yükümlülüğünün gereğinin yerine getirilmesini önemli derecede engellemektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlâli nedeniyle Türkiye'nin tazminat ödemek zorunda kaldığı fiillerin önemli bir kısmının da makul sürede yargılama ilkesinin ihlâliyle ilgili olduğu düşünüldüğünde, makul sürede yargılama yükümlülüğünün önemi daha da artmaktadır.

Yargı hizmetlerinin hızlandırılması amacıyla bugüne kadar yapılan düzenlemelerin devamı niteliğinde olan bu Tasarı, icra-iflas, ceza ve idarî yargı mevzuatının uygulanmasından kaynaklanan bazı sorunlara çözüm getirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Öte yandan, temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde temel haklardan kabul edilmektedir. İleri demokrasilerin “olmazsa olmaz şartı” olan ifade hürriyeti, birçok hak ve hürriyetin temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu bağlamda, Anayasanın “Düşünce ve kanaat hürriyeti” başlıklı 25 inci, “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” başlıklı 26 ncı ve “Basın hürriyeti” başlıklı 28 inci maddelerinde, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 19 uncu maddesinde ve İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin “İfade özgürlüğü” başlıklı 10 uncu maddesinde, konuya ilişkin koruyucu hükümlere yer verilmiştir.

Anayasanın “Özel hayatın gizliliği” başlıklı 20 nci maddesinin birinci fıkrasında, herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu; özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı; “Haberleşme hürriyeti” başlıklı 22 nci maddesinin birinci fıkrasında ise, herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu anayasal teminat altına alınmıştır.

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin “Özel hayatın ve aile hayatının korunması” başlıklı 8 inci maddesinin birinci fıkrasında da, herkesin özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir.

Özel hayatın gizliliği, kişinin en az müdahale ile hayatını sürdürmesi hakkını içermekte olup, kişiye ait maddî ve manevî değerleri barındırmaktadır. Özel hayata saygı gösterilmesi, kişi için asgarî dış müdahalelerle kendi öz varlığını serbestçe sürdürebilmesi hakkını ifade etmektedir. Aile ve ev hayatı, fizikî ve moral bütünlük, onur ve saygınlık, kişinin yanlış tanıtılmasından kaçınılması, ilgisiz ve utandırıcı gerçeklerin açıklanmaması, özel fotoğrafların izinsiz yayımlanmaması, özel iletişimin kötüye kullanılmaması, sır olarak verilen veya alınan bilgilerin açıklanmaması, özel hayat kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir.

Yukarıda belirtilen değerlerin korunmasına yönelik olarak mevzuatımızda önemli bir kısım değişiklikler yapılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda olmak üzere aşağıda ifade edilen mevzuat değişiklikleri yapılmıştır.

I- İcra-iflas mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir çok değişiklikler yapılmış olmakla birlikte, bunlar köklü ve kapsamlı bir boyuta ulaşmamıştır. Bu nedenle, Kanun günün şartlarına ve ihtiyaçlarına gereği gibi cevap vermekte yetersiz kalmıştır. Ayrıca doktrinde ve uygulamada, Kanunun aksayan yönleri hakkında getirilen eleştiriler yanında, toplumda da alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin bulunmadığı yönünde şikayetler sıkça dile getirilmektedir.

Bu nedenle, Kanunun uygulanmasına ilişkin engellerin ortadan kaldırılması, yargının hızlandırılarak günümüzün değişen sosyal ve ekonomik koşullarına uyum sağlanması, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesinin korunması ve uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi amaçlanmıştır.

Tasarıda; daha modern bir icra teşkilâtı kurulması, icra dairelerindeki işlemlerde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin kullanılması, icra ve iflas dairelerinin para ile ilişkisinin zorunlu haller dışında tamamen ortadan kaldırılması, asgari ücret tutarının altında kalan alacakların takibi için ilamsız takibe başlamadan önce, borçlunun bilinen en son adresine ödemeye davet yazısı gönderilmesi, borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için gerekli her türlü ev eşyası hacizlerinin önlenmesi, paraya çevrilme masraflarını karşılamayacak nitelikteki malların yediemin depolarına götürülmesinin önüne geçilmesi, yediemin depolarının daha verimli işletilebilmesine yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

II- Ceza mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

Bazı suçlar kabahate dönüştürülmekte ve bir kısım kabahatler yönünden ceza verme yetkisi adli mercilerden alınarak idari makamlara devredilmekte, önödeme kurumu yeniden düzenlenerek kapsamı ve uygulanma alanı genişletilmekte, işyükü açısından önemli yer tutan bazı davaların daha hızlı sonuçlandırılması amacıyla yeni düzenlemeler yapılmakta ve ceza yargılamasına ilişkin süreci hızlandıracak değişiklikler öngörülmektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250 inci maddesi uyarınca kurulan mahkemelerin görev alanına giren suçlar bakımından uygulanan özel soruşturma ve kovuşturma usullerinden bazıları kaldırılmakta, üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi bünyesindeki Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiye kararlarının karşılanması amacıyla, Tasarıda, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlamak fiili, görevi kötüye kullanma suçu kapsamında çıkartılarak rüşvet suçuna dönüştürülmekte; haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin edilmiş olması cezasızlık nedeni olarak düzenlenmekte ve yabancı kamu görevlilerine rüşvet suçu ile yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçu yeniden ele alınmaktadır.

Ayrıca tasarıyla Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 278 inci maddesi, 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesi ile 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 12 nci maddesi ve geçici 2 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci, 133 üncü ve 134 üncü maddelerinde, özel hayatın gizliliğinin ve haberleşme hürriyetinin ceza hukukunda korunmasına yönelik hükümlere yer verilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu Kanunun bugüne kadarki uygulamasında, belirtilen hakların korunması bakımından öngörülen cezaların yeterli olmadığı yönünde uygulama sonuçları tespit edilmiştir. Söz konusu suçlarda daha etkin şekilde mücadele edilebilmesi bakımından öngörülen maddelerdeki suçların cezaları arttırılmıştır.

Ceza muhakemesi hukukuna hâkim olan ilkelerden biri de halka açıklık ilkesidir. Ancak, bu ilke, kovuşturma evresine ilişkin olup, soruşturma evresinde gizlilik ilkesi hâkimdir. Soruşturma evresinin genel olarak ve esas itibarıyla kamuya karşı gizli biçimde cereyan etmesi gerekmektedir. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesinde soruşturma evresindeki usûl işlemlerinin gizli olduğu hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde Kanunun 285 inci maddesinde ise, soruşturmanın gizliliğini ihlâl, suç olarak düzenlenmiştir. Bunun nedenleri; ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerini olanaklı kılmak, soruşturma ve kovuşturma görevlilerinin her türlü baskı ve etkiden korunmalarını sağlamak ve asıl olarak da suçsuzluk karinesinin ihlâlini önlemektir. Ancak, soruşturmanın gizliliğini ihlâl kavramının kapsamı açık ve net olarak ifade edilemediğinden, uygulamada problemlerle karşılaşmakta, gereksiz soruşturma ve kovuşturmalara sebebiyet verilmektedir. Bu nedenle, maddede düzenlenen suçun unsurlarının ve yaptırımının yeniden belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Yapılmakta olan bir soruşturmada veya görülmekte olan bir davada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüste bulunma fiilinin cezalandırılması gerekmiştir.

III- İdari yargı mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

İdari yargı sisteminin tümü göz önüne alınarak, sistemin daha hızlı ve etkili işletilmesi, iş yükünün hafifletilmesi, insan haklarına daha uygun yargılama yapılabilmesi ve dosya inceleme sürelerinin kısaltılması amacıyla, 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu ve ilgili diğer bazı kanunlarda değişiklik yapılmaktadır.

Bu değişikliklerin yürürlüğe girmesiyle birlikte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararı verdiği bazı sorunların giderilmesi, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davaların azaltılması, iş yükünün hafifletilmesi, Danıştayın gerçek bir temyiz ve içtihat mahkemesi hüviyetini kazanabilmesi, bir kısım kararların heyet kararına gerek olmaksızın, üye hakim tarafından alınabilmesi, yargılama sürelerinin kısaltılması sağlanacaktır.

IV- Basın ve ifade hürriyeti konularında yapılan değişiklikler kapsamında;

Temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade ve basın özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde vazgeçilmez ve devredilemez bir hak olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu özgürlüğün kullanım araçlarından biri de basın yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıdır. Bu araçların, amacına uygun olarak işlevlerini yerine getirmeleri bakımından korunmaları demokratik toplumlarda asıl olup, bu anlamda basın ve yayın özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak ve güvenceler sağlanarak, haber ve düşüncüyü özgür kılmak hedeflenmektedir. Bu nedenle, basın yayın yoluyla işlenen suçlara ilişkin dava ve cezaların infazının ertelenmesi ilişkin bazı düzenlemeler yapılması toplumsal barışın sağlanması ve sürdürülmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Önem taşıması nedeniyle basın yoluyla yada sair düşünce açıklamala yöntemleriyle işlenen suçlar yönünden erteleme imkanı getirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, icra dairelerinde çalışan personelin uzmanlaşmasını sağlamak ve böylece hizmet kalitesini artırmak amacıyla, sadece icra dairelerinde çalışacak icra katipliği kadrosu ihdas edilmektedir. Yapılan yeni düzenlemeye göre, icra müdür ve icra müdür yardımcıları, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak olan yazılı sınav ve yine Bakanlıkça yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanacaktır. İcra katipleri, merkezî sınavda başarılı olanlar arasından Bakanlıkça yetki verilecek adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanacaktır. İcra dairelerinde görev yapan kadrolu icra katiplerinin yeterli olmaması durumunda, Bakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde adalet komisyonlarınca icra dairelerinde zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilecektir.

Ayrıca, icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin izin ve hastalık gibi herhangi bir nedenden dolayı yokluğu durumunda bu görevin adlî yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek bir yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 2- Maddeyle, kararların gerekçeli olarak icra tutanaklarına yazılması kabul edilmektedir. Uygulamada talepler hakkında gerekçe yazılmadan karar verilmekte, genellikle bu işlem kaşe kullanılarak yerine getirilmektedir. Bu değişiklikle, standart ifadeli kaşe kullanılmasının önüne geçilerek, kararlarda yaşanabilecek keyfiliğin önlenmesi ve böylece etkin bir denetim sağlanması amaçlanmaktadır. Taraflar, gerekçesi olmayan kararları anlamada, değerlendirmede zorlanmakta bu nedenle şikayete veya itiraza konu etmektedirler. Bu şekilde kararlara gerekçe yazılması tarafları ikna etmede daha etkili olacak, aynı zamanda işlemin şikâyete konu edilmesi hâlinde etkin ve hızlı bir denetim sağlanması imkânı doğacaktır.

MADDE 3- Maddeyle, icra ve iflas dairelerinde her türlü iş ve işlemlerde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin kullanılması amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Maddeyle, icra ve iflas dairelerinde yaşanan bir takım aksaklıkları önlemek amacıyla tahsilatların ve ödemelerin banka aracılığıyla yapılması, icra ve iflas dairelerinin para ile ilişkisinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeye göre, haciz sırasındaki borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paraların en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar icra ve iflas dairelerinin banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Diğer tüm ödemeler ilgili icra ve iflas dairesinin banka hesabına yapılacaktır. Hesaba yatırılan paralardan alacaklıya veya yediemin, bilirkişi, çilingir ve şoför gibi diğer ilgili kişilere ödenmesi gereken tutar, talep halinde talimat verilmek suretiyle ilgililerin banka hesap numarasına aktarılacaktır.

MADDE 5- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 13/a maddesi gereğince Cumhuriyet savcılığı tarafından ilk defa yapılacak teftiş sonucu düzenlenecek raporların bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine ilişkin düzenleme yazışmalara ve bürokrasiye yol açtığından metinden çıkarılmaktadır.

MADDE 6- Maddeyle, haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarının altında kalan asıl alacaklar bakımından, borçlunun borcundan haberdar edilmesi amacıyla, borçluya iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğu getirilmektedir. Böylece, borcunu ödemek isteyen iyiniyetli borçlunun korunması amaçlanmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, takip talebinin elektronik ortamda da yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Böylece Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemini (UYAP) kullanan avukatlar

bürolarından icra takip talebinde bulunabileceklerdir. Yine Tasarıyla alacaklının takip talebinde bulunurken banka adını ve hesap numarasını da bildirmesi sağlanarak, icra dairesi tarafından yapılan tahsilâtların alacaklı hesabına aktarılması amaçlanmaktadır.

MADDE 8- Maddeyle, icra müdürünün ödeme emri düzenleyebilmesi için takip talebinin Kanunda öngörülen şartları içerip içermediğini incelemesi koşulu getirilmektedir. 2004 sayılı Kanunun “Tutanaklar” kenar başlıklı 8 inci maddesine bu Kanunun çerçeve 2 nci maddesiyle yeni bir fıkra eklenerek, icra ve iflas dairelerince verilen kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm gereğince, takip talebinin kabul edilmemesi halinde de gerekçenin icra müdürü tarafından tutanağa yazılması gerektiği açıktır. Ayrıca 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak icra dairesi tarafından düzenlenen ödeme emrinde yer alması gereken unsurlarda değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesinin sağlanması, temel hak ve özgürlüklerin korunması, haczinde ekonomik yarar bulunmayan ya da muhafazasında ve satışında güçlük çekilen eşyaların hacizlerinin önlenmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeye göre, ekonomik faaliyeti sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli her türlü eşya, borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için gerekli her türlü eşya ile öğrenci bursları ve diğer kanunlarda haczi yasaklanan mal ve hakların haczedilemeyeceği hükmüne bağlanmaktadır.

Ayrıca, icra memurunun mal ve hakların haczi konusunda değerlendirme ve takdir yetkisine sahip olduğu açıkça belirtmek suretiyle uygulamada karşılaşılan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

2004 sayılı Kanunun “Tutanaklar” kenar başlıklı 8 inci maddesine bu Kanunun çerçeve 2 nci maddesiyle yeni bir fıkra eklenerek, icra ve iflas dairelerince verilen kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm gereğince, icra memurunun yapacağı değerlendirme sonucu bir şeyin haczedilip haczedilemeyeceği konusundaki kararını gerekçeli olarak verecektir. Böylece icra memurunun keyfi kararlar vermesinin önlenmesi ve denetim kolaylığının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 10- Maddeyle, haczedilen taşınır malların toplam değerinin Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının beş katından az olması halinde bu malların muhafaza altına alınmayacağı, borçluya veya üçüncü kişilere yediemin olarak bırakılacağı düzenlenmektedir. Böylece, borçlunun zorunlu ihtiyaç duyduğu ve paraya çevrilme masraflarını karşılamayacak malların muhafaza altına alınması önlenerek yediemin depolarına götürülmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Uygulamada bazı yediemin depolarının gerekli altyapı ve donanımına sahip olmadan uygunsuz fizikî ortamlarda hizmet verdiği, bu depolarda bulunan malların muhafazasında ve denetiminde büyük zorluklar yaşandığına yönelik şikayetler bulunmaktadır. Ayrıca, uygulamada yasal bir düzenleme bulunmaması nedeniyle denetimsiz çalışan yediemin depolarına hukukî bir altyapı hazırlanması ve bu depoların daha verimli işletilebilmesi amacıyla, hacizli malların Adalet Bakanlığına ait yediemin depolarında veya bu Bakanlık tarafından işletme yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilmesi hükmüne bağlanmaktadır.

MADDE 11- Maddeyle, haczedilen şeyin, borçlunun elinde olmayıp da üçüncü bir şahıs nezdinde bulunması hâlinde bu malın muhafaza altına alınması yerine, üçüncü kişinin kabul etmesi durumunda yediemin olarak kendisine bırakılması düzenlenmektedir. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi

gün süre verecektir. Bu süre içinde dava açılmaz ise üçüncü şahsın iddiası kabul edilmiş sayılacaktır. Ayrıca, alacaklı tarafından süresinde açılan istihkak davası sonuçlanıncaya kadar hacizli malın satışı yapılmayacaktır. Kanunun 88 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki mevcut düzenlemeye göre, üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedilince alacaklı üçüncü şahsın yedieminliğine muvafakat etmiyorsa malın muhafaza altına alınması gerekmektedir. Üçüncü şahsın fiili hakimiyetinde ve zilyetliğinde bulunan haczedilen malların, sadece alacaklının talebine istinaden muhafaza altına alınması, uygulamada büyük sıkıntılara neden olabilmektedir. Bu düzenlemeyle, istihkak davasında dava açma ve ispat külfetinin alacaklıya düşmesi nedeniyle istihkak davasının devamı süresince malın muhafaza altına alınmaması ve satışının yapılmaması amaçlanmaktadır.

MADDE 12- Maddeyle, hacizden itibaren, taşınır mallarda bir yıl olan satış isteme süresi altı aya, taşınmaz mallarda iki yıl olan satış isteme süresi ise bir yıla indirilmek suretiyle icra takibinin daha kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, kanunî müddet içinde bir malın satılmasının istenebilmesi için, masrafların yatırılması gerektiği hususu açıklığa kavuşturulmaktadır. Ayrıca süresinde satış talebinde bulunmadığı için haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklının o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olacağı hükme bağlanarak icra takibinin sürüncemede bırakılmaması amaçlanmaktadır.

Haczedilen resmî sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczin kalktığına tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhinin terkin edileceği ve işlemin ilgili icra dairesine bildirileceği hükme bağlanarak, bu tür işlemlerin kısa sürede yerine getirilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 14- Maddeyle, açık artırmaya katılımı arttırmak, malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak ve satış masraflarını azaltmak amacıyla, satış ilanlarının elektronik ortamda da yapılması kabul edilmektedir.

Ayrıca, açık artırmaya katılımı en üst düzeye çıkarmak ve malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak amacıyla, teminat verilmesi şartıyla elektronik ortamda teklif verilerek de artırmaya iştirak edilebileceği düzenlenmektedir.

MADDE 15- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralellığın sağlanması amacıyla ihalenin ilanda belirtilen yer, gün ve saatte yapılacağı, ihalenin elektronik ortamda verilen en yüksek teklif esas alınarak başlatılacağı düzenlenmektedir.

MADDE 16- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yapılan değişikliğe paralellik sağlamak amacıyla icra dairesi dışında tahsil edilen paraların en geç tahsilâtın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edileceği düzenlenmektedir.

MADDE 17- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114 ve 126 ncı maddesinde taşınır ve taşınmaz satışlarına ilişkin getirilen yeni düzenlemelere uyumun sağlanması amacıyla, taşınırlarda bir ay olan satış süresi iki ay, taşınmazlarda iki ay olan satış süresi üç ay olarak değiştirilmektedir.

MADDE 18- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 115 inci maddesinde yapılan değişiklikle paralellığın sağlanması amacıyla elektronik ortamda teklif verilebilmesi için satışa konu taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmi nispetinde teminat verilmesi gerektiği, tekliflerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamayacağı düzenlenmektedir. Böylece, haczedilen taşınmazın satışının daha çok kişiye duyurulması,

değerinde satılması, alıcıların satış mahalline gelmeksizin elektronik ortamda teklif verebilmeleri ve takibin kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 19- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114, 115 ve 124 üncü maddesinde yapılan değişikliklerle paralelliğin sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır. Satışın açık artırmayla yapılacağı hükme bağlanarak satış ilanının elektronik ortamda da yapılmasına yönelik düzenleme öngörülmektedir. Ayrıca, açık artırmada teklif verilebilmesine, elektronik ortamda verilecek tekliflerin miktarına, elektronik ortamda teklif vermenin süresine ilişkin ayrıntılı hükümlere yer verilmektedir. Düzenlemeyle, ihale mahalline gelmeden elektronik ortamda teklif verilebilmesi, satış ilanının mümkün olduğunca fazla kişiye ulaştırılabilmesi, malın değerinde satılabilmesi ve borçlunun mağdur edilmeden icra takibinin kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 20- Maddeyle, satış ilanının tebliğinde, satışa konu taşınmaz üzerinde hak sahibi olan ilgililerinin adreslerinin tapuda kayıtlı olmaması durumunda 6099 sayılı Kanunla 7201 sayılı Tebligat Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak, varsa adres kayıt sistemindeki adreslerinin tebligat adresleri olarak kabul edileceği hükme bağlanmakta ve gazete veya elektronik ortamda yapılan satış ilânlarının tebligat yerine geçeceği düzenlenmektedir.

MADDE 21- Taşınır bakımından getirilen satış usulünün taşınmazlar bakımından da uygulanması amacıyla 2004 sayılı Kanunun 129 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Böylece açık artırmaya katılımı en üst düzeye çıkarmak, malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak ve satış masraflarının azaltılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, teminat koşuluyla elektronik ortamda teklif verilerek de artırmaya iştirak edilebileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 22- Maddeyle, hacizden itibaren, taşınır mallarda bir yıl olan satış isteme süresini altı aya, taşınmaz mallarda iki yıl olan satış isteme süresini ise bir yıla indirmeyi öngören Tasarının 12 nci maddesiyle paralellik sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 23- Maddeyle, kambiyo senetleri hakkındaki özel takip usullerinde ödeme emrine yazılması gereken hususları düzenleyen 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, Tasarının çerçeve 7 ve 8 inci maddeleriyle 2004 sayılı Kanunun ilamsız takiplerde takip talebini düzenleyen 58 inci ve ödeme emrini düzenleyen 60 inci maddelerinde yapılan değişikliklerle paralelliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 24- Maddeyle, iflas yoluyla takipte ödeme emrine yazılması gereken hususları düzenleyen 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu düzenlemeyle Tasarının çerçeve 7 ve 8 inci maddeleriyle 2004 sayılı Kanunun ilamsız takiplerde takip talebini düzenleyen 58 inci ve ödeme emrini düzenleyen 60 inci maddelerinde yapılan değişikliklerle paralelliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 25- 2004 sayılı Kanunun 116 ncı maddesi Tasarıyla yürürlükten kaldırıldığından, Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında 116 ncı maddeye yapılan atıf anlamsız kalmıştır. Bu sebeple bu atfın madde metninden çıkarılması gerekmiştir.

MADDE 26- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunda yapılan değişikliklere ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Geçici 9 uncu maddeyle, 2004 sayılı Kanunda değişiklik öngören bu Tasarının kanunlaşarak yürürlüğe girmesinden önce başlatılan icra takiplerinde ilgililere yapılacak ödemelerin banka hesap numaralarına yapılabilmesi için altı aylık süre tanınmaktadır.

Geçici 10 uncu maddeyle, bu Tasarının kanunlaşarak yürürlüğe girmesinden önce başlatılan iş ve işlemlerde değişiklikten önceki hükümlerin uygulanacağı hükmü getirilmektedir. Böylece, daha önce başlatılan iş ve işlemler bakımından hangi hükümlerin uygulanacağı hususunda doğabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici 11 inci maddeyle, Adalet Bakanlığının, 2004 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü alt yapıyı bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlaması ve lisanslı yediemin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunmasına ilişkin geçiş hükmü getirilmektedir.

Geçici 12 nci maddeyle, lisans alamayan mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiye usulüne ilişkin geçiş hükmü getirilmektedir.

Geçici 13 üncü maddeyle, ihdas edilmesi öngörülen icra kâtibî kadrolarının bütçe kanunlarıyla getirilecek sınırlamalardan etkilenmeksizin bu kadrolara kısa zamanda atama yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 27- Maddeyle, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla eylem suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

MADDE 28- Maddeyle, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 26 ncı maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla eylem suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

MADDE 29- Maddeyle, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Hakkında Kanunun 30 uncu maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla maddedeki eylem suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

MADDE 30- Maddeyle, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla gördüğü davaların bir kısmı ilk derece idare mahkemelerine devredilmektedir. 24 üncü madde uyarınca doğrudan Danıştayda açılan davalar, öncelikle konularına göre idarî veya vergi dava dairelerinde tekemmül ettirildikten sonra karara bağlanmakta ve bu kararlara karşı temyiz başvuruları, aynı Kanunun 38 inci maddesine göre, İdarî ve Vergi Dava Daireleri Kurullarınca incelenip sonuçlandırılmaktadır.

24 üncü maddenin (1) numaralı fıkrasının (c) bendine göre, bakanlıklar, tüm kamu kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemler yanında, bakanlıklarca yapılan ancak, ülke çapında uygulanma niteliği bulunmayan ve düzenleyici işlem kapsamında nitelendirilen bazı işlemler de ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülmektedir. Bakanlıklarca yapılan imar planlarına ilişkin davalar bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Danıştay meslek mensubu veya hâkimi eliyle keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasını gerektiren bu tip uyuşmazlıklar, iş yükünün artmasında etkili olmakta ve ayrıca, daire heyetinin oluşumu ve çalışma düzeni bakımından da olumsuzluklara yol açmaktadır.

Bu amaçla, maddede bakanlıkların tüm düzenleyici işlemleri yerine, sadece, ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerine karşı açılacak davaların Danıştayda görülmesi düzenlenmektedir. Buna karşın bakanlıkların bu nitelikte olmayan düzenleyici işlemlerine karşı açılacak davaların, idare ve vergi mahkemelerine bırakılması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerin önemi, bu düzenleyici işlemlere dayalı olarak tesis edilen bireysel işlemlere karşı açılacak davaların ülke geneline yaygınlığı, düzenleyici işlem ile bireysel işlemin birlikte dava konusu edilmesi durumunda görev ve yetki konusunda sorun yaşanacak olması ve içtihat birliğinin sağlanması gibi nedenlerle, bu tip uyuşmazlıkların Danıştayda görülmesine devam edilmesi öngörülmektedir.

MADDE 31 - Maddeyle Danıştay savcılarının Danıştaya gelen her dosya için görüş bildirmesi uygulamasından vazgeçilmektedir. Mevcut düzenlemeye göre, Danıştayda görev yapan savcılar, kanun yararına bozma ve Uyuşmazlık Mahkemesi Kanunundan doğan görevleri dışında, Danıştayda görülen tüm ilk derece davaları ile temyiz ve karar düzeltme dosyalarının esası hakkında ve yürütmenin durdurulması istemleri hakkında görüş bildirmektedir. Bu ise Danıştaydaki yargılama süresinin uzamasına sebep olmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gereğince Danıştay savcılarının yazılı düşüncelerinin taraflara tebliğ edilmesi ve bu düşüncelere karşı tarafların cevap verecek olması yargılama süresini daha da uzatacaktır.

Yapılan düzenlemeyle Danıştay Başsavcısının, sadece Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davalarda ve yalnızca davanın esası hakkında görüş bildirmesi için dosyaları Danıştay savcılarına havale etmesi düzenlenmekte ve Danıştayda yargılamanın daha hızlı cereyan etmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 32- Maddeyle, 2577 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Danıştay savcılarının düşünce bildirecekleri dosyaların türü ve sayısı sınırlandırılmaktadır. Buna göre, Danıştay savcıları Danıştaya gelen dosyalarla ilgili yürütmenin durdurulması talepleri ile temyiz ve karar düzeltme incelemesi için gelen dosyalar hakkında görüş bildirmeyeceklerdir. Buna karşın sadece Danıştayın ilk derece sıfatıyla gördüğü davalarda ve sadece esas hakkında görüş bildireceklerdir.

MADDE 33- Geçici 24 üncü maddeyle, Danıştay daire sayısının ve üye sayısının artmasına bağlı olarak, artan iş yükünü karşılayabilmek amacıyla, boş memur kadrolarına bütçe kanunlarındaki sınırlamalara tabi olmaksızın atama yapılabilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici 25 inci maddeyle, geçici süreli olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun yapısı ve çalışma usulü değiştirilmektedir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunda 2011 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla toplam 8000 civarında dosya bulunmaktadır. Mevcut Kanun hükümlerine göre İdari dava Daireleri Kurulu Danıştay'ın idari davalara bakan toplam on dairesinin başkan ve üyelerinden oluşmakta olup, şu an için üye sayısı 101'dir. Toplanma yeter sayısı ise 31'dir. Dairelerden kimlerin katılacağı önceden belli olmadığından, Kurulun karar yeter sayısı ve Kurul üyeleri sürekli değişmektedir. Bu ise kararların istikrarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Diğer taraftan uygulamada Kurul, haftada bir gün toplanabilmekte ve az sayıda dosyayı karara bağlayabilmektedir. Bu çalışma takvimi ve karar çıkartma sayısı ile mevcut 8000 dava dosyasının sonuçlandırması 7-8 yıl gibi uzun bir zaman gerektirmektedir.

Mevcut birikmiş dosyaların eritilebilmesi amacıyla, üç yıl süreyle, İdari Dava Daireleri Kurulunun sürekli çalışır bir Kurul haline getirilmesi ve burada görev alacak üyelerin dairelerinde heyete katılmayıp tüm mesailerini bu Kurula vermeleri öngörülmektedir. Bu geçici sürenin sonunda, birikmiş dosyaların 2-3 yıl içinde karara bağlanması hedeflenmektedir. Danıştayın ilk derece sıfatıyla baktığı davaların azaltılmasına paralel olarak Kurula yeni dosya gelişinin azaltılması ile sürenin sonunda Kurulun eski yapısına dönmesi söz konusu olabilecektir.

Geçici 26 ncı maddeyle, 2577 sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinde ve özel kanunlarda yapılan değişikliklerle ilgili geçiş hükümleri düzenlenmektedir. Kanunun

yürürlüğe girdiği tarihten önce ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan ve bu Tasarıyla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, tabii hâkim ilkesinin bir gereği olarak, Danıştayda sonuçlandırılacağı düzenlenmektedir.

Öte yandan, düşüncesinin alınması için Danıştay savcılığına gönderilmiş bulunan ancak bu Tasarıyla Danıştay savcısından düşünce alınmasına son verilen dosyalar hakkında Danıştay savcılığının düşünce vermeksizin dosyayı ilgili mercie göndermesi öngörülmektedir. Buna göre halen Danıştay savcılığında derdest bulunan ve görüş verilmemiş olan temyiz, karar düzeltme ve yürütmenin durdurulması talepli dosyalar, görüş hazırlanmaksızın hemen ilgili mercie gönderilecektir. Bu düzenleme ile savcılıktaki bekleme sürelerinin de önüne geçilmesi öngörülmektedir.

MADDE 34- Maddeyle bölge idare mahkemelerinin daha hızlı ve etkin çalışabilmelerini sağlamak amacıyla birden fazla kurul halinde çalışabilmeleri düzenlenmektedir. Yeni kurulların oluşumu, aralarındaki işbölümü ve kurullara kimlerin başkanlık edeceği hususlarında düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 35- Maddeyle idare ve vergi mahkemelerinde tek hâkim tarafından görülecek davalara ilişkin parasal sınır yeniden düzenlenmektedir. İdari yargı sisteminden büyük ölçüde esinlendiğimiz Fransa'da ilk derece yargılamasında davaların yaklaşık 2/3'ü tek hakim tarafından yürütülmektedir. Ülkemizde ise ilk derece mahkemelerinde tek hakimle görülen davaların sayısı oldukça düşük kalmaktadır. Düzenlemeyle tek hakim tarafından karara bağlanacak dosyaların sayısı artırılmaktadır. Bununla davaların daha hızlı karara bağlanmasının mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

MADDE 36- Mahkemelerde görev yapan başkan ve hâkimlerden evrak havale işleri alınmakta ve bu işlerin oluşturulacak evrak bürolarınca yapılması öngörülmektedir. Uygulamada gerek postadan gelen ve gerekse mahkemeye gelen taraflarca sunulan belgelerin havalesi, başkan veya üye hakim zamanını almaktadır. Düzenlemeyle başkan veya üyelerin bu gibi işlemlerle vakit kaybetmeksizin yargılama faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmaları amaçlanmaktadır. Buna göre mahkemelere giren her türlü dilekçenin, bürolar tarafından alınarak kaydedilmesi, dilekçelere verilen genel evrak numarası ile ilgili olduğu mahkemeye gönderilmesi, dilekçe sahibine de bir numara verilerek dilekçenin söz konusu numara üzerinden takip edilebilmesi imkanı sağlanmaktadır. Halen Danıştayda başarı ile uygulanan evrak bürosu modelinin, diğer mahkemelerde de uygulanması hedeflenmektedir.

MADDE 37- Maddeyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ihlal kararına gerekçe teşkil eden sorunun çözümü amaçlanmaktadır. Daha önce Yargıtay Cumhuriyet savcılarının tebliğnamelerinin taraflara tebliğine ilişkin mevzuatımızda düzenlemeler yapılmıştır. Adil yargılanma hakkının bir gereği olarak Danıştay savcısı tarafından dosyaya sunulan yazılı görüşlerin taraflara tebliğ edilmesi, taraflara cevap vermek üzere onbeş gün süre verilmesi ve dosyanın bu aşamadan sonra karara bağlanması düzenlenmektedir.

MADDE 38 – 2577 sayılı Kanunda tam yargı ve vergi davalarında duruşma yapılması zorunluluğuna ilişkin miktar, tek hakim tarafından karara bağlanacak miktar ile aynıdır. 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikte, tek hakim tarafından görülecek tam yargı ve vergi davalarına ilişkin miktarın ellibin Türk Lirasına yükseltilmesine bağlı olarak zorunlu duruşma sınırına ilişkin miktar da ellibin Türk Lirasına yükseltilmektedir.

MADDE 39 – Maddeyle heyet halinde görülen davalarda bazı ara kararların tek hakim tarafından verilebilmesi imkanı getirilmektedir. Bilindiği gibi mahkemelerde heyet halinde görülen davalarda her türlü ara kararın da heyet tarafından alınması iş yükünde birikmelere sebep olmaktadır. Bunun önüne geçilmesi amacıyla heyet halinde görülen davalarda, davanın kısa süre içinde karara bağlanabilmesi amacıyla, bazı bilgi ve belgelerin getirilmesi ve ek

süre verilmesi gibi bir kısım ara kararların mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından alınabilmesi hükme bağlanmaktadır.

MADDE 40- Maddeyle yürütmenin durdurulması müessesesi kısmen revize edilmektedir. Buna göre, yürütmenin durdurulması kararları kural olarak idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra verilebilecektir. Yürütmenin durdurulması talebinin yerinde olmadığı, dava dilekçesi ve eklerinden anlaşılmakta ise davalı idarenin savunması alınmaksızın talep reddedilebilecektir. Yıkım ve sınır dışı etme gibi uygulanmakla etkisi tükenecek nitelikteki idari işlemler bakımından ise savunma alındıktan sonra yeniden bir karar verilinceye kadar geçici olarak yürütmenin durdurulmasına karar verilebilecektir. Ayrıca, aynı hukuki sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması talebinde bulunulamayacağı düzenlenmekte olup, bu sayede reddedilmiş taleplerin tekraren yargı mercileri önüne getirilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 41 – Maddeyle tam yargı davalarında hüküm altına alınan miktar ile her türlü davada hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin davacı veya vekilinin bildireceği banka hesap numarasına, bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılması, bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde genel hükümler dairesinde infaz edilmesi öngörülmektedir. Mevcut uygulamada, mahkemeler tarafından hüküm altına alınan alacakların, hemen ilamlı icra takibi yapılmak suretiyle tahsili yoluna gidildiğinden, hem icra dairelerinin iş yükü gereksiz şekilde artmakta hem de idareler tekraren icra gideri ödeme külfetiyle karşı karşıya kalmaktadır. Getirilen düzenlemeyle vatandaşların icraya başvurmak zorunda kalmaksızın alacaklarını tahsil edebilmesi, bu suretle icra dairelerinin iş yükünün azalması ve idarelerin icra gideri ödemesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, davacı veya vekiline ödeme yapılması için banka hesap numarasını gecikmeksizin bildirmelerini sağlamak amacıyla kararın kendilerine tebliğ edildiği tarih ile banka hesap numarasını idareye bildirdikleri tarih arasında geçen süreye faiz işletilmemesi hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, tazminat ve vergi davalarında, verilen kararların tebliğinden itibaren kararın gereğinin yerine getirilmesindeki gecikme sebebiyle ödenecek faiz oranı, kanuni gecikme faiz oranından (yaklaşık yıllık yüzde dokuz)” 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranına (yıllık yüzde 16,8) yükseltilmektedir. Bununla bir yandan idarelerin kısa zamanda ödeme yapmasının sağlanması, diğer yandan da vatandaşların gecikmeden dolayı uğradıkları kaybın telafi edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 42 – Maddeyle, bölge idare mahkemelerinin itirazın inceleyeceği ve kesin olarak karara bağlayacağı uyuşmazlıkların sayısı artırılmaktadır. Madde, bölge idare mahkemelerinde itiraza konu edilebilecek ilk derece mahkemesi kararlarını düzenlemektedir. Maddenin ilk şeklinde, itiraza konu kararlar, yalnızca, idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkim tarafından verilen kararlarıyla sınırlı idi. Bu kararların sayısı, 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki parasal sınıra bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Zamanla, mevcut düzenlemenin yetersizliği görüldüğünden, itiraza konu kararlar arasına, idare ve vergi mahkemelerinin kurul halinde verdiği kararlardan konu bazında yapılan tasnife göre belirlenenler de dâhil edilmiş; ancak, 8/6/2000 tarihli ve 4577 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle yapılan bu eklemeler de zaman içerisinde yetersiz kalmıştır. Bu nedenle, idare ve vergi mahkemelerinin kurul halinde verdikleri anılan kararlara konu uyuşmazlıklara benzer veya aynı nitelikte olan bazı uyuşmazlıklar madde kapsamına alınmaktadır.

MADDE 43 - Maddeyle, istatistikî verilere göre işlevi çok düşük olduğu görülen karar düzeltme müessesesi yeniden düzenlenmektedir. Mevcut düzenlemelere göre, karar düzeltme sınırlı sebebe bağlı olarak gidilebilecek bir kanun yolu olmasına rağmen, günümüzde neredeyse her karar için başvuru olan bir kanun yolu haline gelmiştir. Bu ise yargı

yerlerinin iş yükünün aşırı derecede artmasına sebep olmaktadır. Buna karşın karar düzeltme taleplerinin kabul oranının ise binde 7 gibi çok düşük bir seviyede kaldığı görülmektedir.

Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla karar düzeltme başvurularının öncelikle, düzeltilmesi istenen kararı vermiş olan daire, kurul ya da mahkeme heyeti tarafından değil, kararı veren daire, kurul veya mahkemenin, esas karara katılmayan bir üyesi, bunun mümkün olmaması halinde ise görevlendirilecek bir üye tarafından incelenmesi öngörülmektedir. Buna göre başkan ya da üye, karar düzeltme sebeplerinin yerinde olduğu kanaatine varırsa dosyanın ilgili daire, kurul ya da mahkemeye gönderilmesine, başvurunun yerinde olmadığı kanaatine varırsa talebin kabul edilmezliğine karar verebileceklerdir. Bu suretle yapılan inceleme, bazı ülkelerde uygulanan “filtreleme sistemi”nin de hayata geçirilmesine imkân sağlayacaktır. Böylece, bir yandan vatandaşların hak arama hürriyetini kullanmaları sınırlanmazken, diğer taraftan her başvurunun kararı veren merci tarafından heyet halinde tekrar incelenmesi yükünden kurtarılması sağlanabilecektir.

MADDE 44 – 2577 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde bu Kanunla yapılan değişiklikle mahkemelerde evrak bürosu kurulması öngörülmüştür. Bu büroların kurulması ve faaliyete geçmesine kadar geçecek sürede, uygulama boşluğu oluşmaması amacıyla, mahkeme başkanı veya görevlendirilen üye hâkim tarafından havale işlemlerinin yapılmaya devam edilmesi öngörülmektedir.

2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçevesinde, tabii hakim ilkesinin bir gereği olarak, madde kapsamındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen nihai kararlardan, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilenler ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilenlerin, Danıştayda temyiz edilebilmesi hükme bağlanmaktadır.

Öte yandan, bu Tasarıyla karar düzeltme kanun yoluyla ilgili yapılan değişikliklerden önce yapılmış karar düzeltme başvurularının, değişiklikten önceki Kanun hükümlerine göre incelenerek sonuçlandırılması öngörülmektedir.

MADDE 45– Maddeyle farklı kanunlarda değişiklik yapılarak, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı dava sayısı azaltılmaktadır.

Mevcut düzenlemelere göre üst kurullar tarafından alınan tüm kararlara karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda dava açılmaktadır. Bu ise Danıştayın hem ilgili dairesinin hem de İdari Dava Daireleri Kurulunun iş yükünü önemli ölçüde artırmaktadır.

Getirilen düzenlemeyle üst kurullar tarafından tesis edilen bireysel işlemlere karşı açılan davaların genel görevli ve yetkili idare mahkemelerinde görülmesi öngörülmektedir.

Yine kurullar tarafından uygulanan idari yaptırım kararlarına karşı açılan davaların da idare mahkemelerinde görülmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Buna karşın üst kurullar tarafından gerçekleştirilen ve ülke çapında uygulanan düzenleyici işlemlerine karşı açılan davalar, Danıştayda görülmeye devam edilecektir.

Bu amaçla, 4054, 4628, 4634, 4646, 5015, 5307, 5411, 5809 sayılı kanunlar ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili maddelerinde değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 46- Maddeyle, 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 14 üncü maddesinde değişiklik yapılarak daireler arasında iş bölümünün belirlenmesinde mahkeme kararındaki nitelendirmenin esas alınacağı öngörülmekte ve böylece hukuk daireleri bakımından uygulanan düzenleme ile paralellik sağlanmaktadır.

MADDE 47- Yargı hizmetlerinin hızlandırılabilmesi için yapılan düzenlemelerin yanında hâkim ve savcı sayısının arttırılması da gerekmektedir. Hâkim ve savcı eksikliğinin

daha kısa sürede giderilebilmesi amacıyla, idari yargı adaylığına, hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylar için var olan kanuni sınırlamanın kaldırılması öngörülmektedir.

MADDE 48- 8/8/2011 tarihinde kabul edilen 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur. Söz konusu Kanun Hükmünde Kararname ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin hükümet savunmalarını hazırlamak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Ülkemiz aleyhine verilen ihlal kararlarının infazı ile ilgili gereken önlemleri almak ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Ülkemiz hakkında verdiği kararların ve diğer ülkeler aleyhine verilen kararlara gerekli görülenlerin Türkçeye çevrilmesini sağlamak İnsan Hakları Daire Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Başkanlığın kurulmasıyla birlikte Kanun Hükmünde Kararname ile verilen görevler çerçevesinde, Adalet Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığı arasında 14/11/2011 tarihinde imzalanan “İşbirliği Protokolü” gereğince, 1 Mart 2012 tarihinden itibaren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Devletimiz aleyhine yapılan başvurulara ilişkin hükümet savunmalarının hazırlanması ve Mahkeme kararlarının icrası sürecinde Ülkemiz tarafından atılan adımlara ilişkin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine sunulacak eylem plan ve raporlarının hazırlanması görevi Adalet Bakanlığınca üstlenilmiştir.

Bu itibarla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine sunulacak hükümet savunmaları ile Bakanlar Komitesine sunulacak eylem plan ve raporlarının, Avrupa Konseyinin resmi dilleri olan İngilizce ve Fransızca dillerinden birinde sunulması gereği göz önüne alındığında İnsan Hakları Daire Başkanlığının nitelikli ve yeterli mütercim istihdam etme ihtiyacının karşılanması amacıyla söz konusu düzenleme yapılmıştır.

MADDE 49- Maddeyle 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33/A maddesi eklenmek suretiyle iş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak Kadastro Mahkemelerinin yargı çevresinin Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından değiştirilebilmesine imkân sağlanmıştır.

MADDE 50- Tasarıyla, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” şeklindeki düzenleme, aynı mahiyette hüküm içermekte olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesindeki düzenlemenin uygulanması amacıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 51- Maddeyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada, mahkemelerce gerektiğinde terör soruşturmasında görev alan kamu görevlilerinin soruşturma veya kovuşturma aşamasında dinlenilmesi gerekmesi halinde, çıkarılan davetiye veya çağrı kağıtlarının kamu görevlisinin ev adresine gönderilmesi bu kişilerin ve yakınlarının güvenliğini tehlikeye sokabilmektedir. Yapılan değişiklikle terörle mücadele alanında görev yapan kamu görevlilerinin soruşturma ve kovuşturma aşamasında ifadesine başvurulması gerektiği durumlarda çıkarılacak davetiye ve çağrı kağıtlarının iş yeri adreslerine yapılması öngörülmektedir.

Öte yandan kural olarak, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilmektedir. Ancak yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında herhangi bir kısıtlama kararı verilebilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinde, kısıtlama kararı verilen durumlarda müdafinin dosya içeriği incelemesi ve belgelerden örnek almasına ilişkin bir istisnaya yer

verilmemiştir. Yapılan değişiklikle, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlamanın en çok üç ay süreyle uygulanabileceği öngörülmektedir.

MADDE 52- İşyurtları Kurumu bütçesinden, İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulunca belirlenen miktar ve esaslar dahilinde; Kurumun hizmet ve çalışmalarının yürütülmesiyle ilgili her türlü döşeme, demirbaş, makine, teçhizat, kara, hava ve deniz taşıtları alımı, bakımı, onarımı, işletilmesi ve diğer tüm giderleri ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilâtı ile bağlı kuruluşlarının bina alım, inşa, onarım, demirbaş, araç, gereç ve sair her türlü ihtiyaçları için harcama yapılabilmektedir.

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde temel mali sorumluluklar Strateji Geliştirme Başkanlıklarına verilmiştir. Öte yandan adalet hizmetlerinde kullanılan binaların yapımı ile ilgili sorumluluklar Adalet Bakanlığı Teknik İşler Dairesi Başkanlığında bulunmaktadır.

Maddeyle, İşyurtları Kurumu bütçesinden yapılacak harcamaların daha etkin ve verimli yapılabilmesinin sağlanması amacıyla, bu alanda görevli bulunan Strateji Geliştirme Başkanı ve Teknik İşler Daire Başkanının da Yüksek Kurulda yer alması, buna karşılık yürütülen faaliyetlerle fazla ilgisi olmayan Personel Genel Müdürünün bu Kurul üyeliğinden çıkarılması öngörülmektedir.

MADDE 53- Anayasa Mahkemesinin 28/4/2011 tarihli E. 2009/66, K. 2011/72 sayılı Kararıyla; 5187 sayılı Basın Kanununun 26 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan iki aylık dava açma süresi yeterli ve makul bir süre olmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Maddeyle, 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Yapılan değişiklikle, basılmış eserler yoluyla işlenen veya Basın Kanununda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının, bir muhakeme şartı olarak, süreli yayınlar yönünden altı ay, diğer basılmış eserler yönünden ise bir yıl içinde açılmasının zorunlu olduğu öngörülmektedir. Öte yandan kamu davasının açılmasının izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda izin veya karar için gerekli başvurunun yapıldığı hallerde durma süresinin altı ayı geçmeyeceği düzenlenmektedir.

MADDE 54- Maddeyle, 5187 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmektedir. Farklı tarihlerde çeşitli mahkemelerce verilen ve bir kısmı da sonradan ortadan kaldırılan basılı eserler hakkında çok sayıda toplatma kararı bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları doğrultusunda, basın ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması nedeniyle söz konusu düzenleme yapılmıştır.

MADDE 55- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun tanımlar başlıklı 6 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle, uygulamada molotofkokteyli gibi yangın çıkarıcı maddelerin silah sayılıp sayılmayacağı hususunda ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 56- Maddeyle, Türk Ceza Kanununun önödemeyle ilişkin 75 inci maddesinde değişiklik yapılarak önödemenin kapsam ve şartları yeniden düzenlenmektedir. Suç işlendiği hususunda yeterli şüphe bulunması hâlinde mutlaka kamu davası açılması gereğini ifade eden kamu davasının mecburiliği ilkesi, hiçbir ülke ceza muhakemesi mevzuatında istisnasız biçimde uygulanmamaktadır. Yeterli suç şüphesinin bulunduğu her durumda kamu davası açılacak olması nedeniyle yargının iş yükünün aşırı şekilde ağırlaşması, yargılama sürecinin zorunlu olarak yavaş işlemesi gibi sebeplerle, Anayasamızın ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin kabul ettiği makul sürede yargılanma hakkı ve devletin makul sürede yargılama yükümlülüğünün gereği yerine getirilememektedir. Bu nedenle Kıta Avrupası

Hukuk Sistemine dahil birçok ülkede kamu davasının mecburiliği ilkesine çok sayıda istisna getirilmiş, bu ilke adeta kural olmaktan çıkmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlâli nedeniyle Türkiye'nin tazminat ödemek zorunda kaldığı fiillerin önemli bir kısmının da makul sürede yargılama ilkesinin ihlâliyle ilgili olduğu düşünüldüğünde, yeterli suç şüphesi bulunan her soruşturma konusunun yargılama makamları önüne getirilmesinin sakıncalarının, aksi yöndeki sakıncalardan çok daha fazla olduğu kolaylıkla görülebilecektir. Yoğun iş yükü nedeniyle uzun süren ve yetersiz incelemeye dayalı olarak yapılmak zorunda kalınan yargılamaların, ayrıca bu nedenlerle ortaya çıkan adli hataların sosyal barışı olumsuz yönde etkilediği muhakkaktır.

Söz konusu nedenlerle maddede yapılan değişikliklerle, önödemenin uygulanması için aranan üç aylık hapis cezası üst sınırı bir yıla çıkartılmaktadır. Üç aylık üst sınır kapsamına çok az sayıda suçun girmesi nedeniyle bu müessese çok sınırlı şekilde uygulanmış ve önödemenin kendisinden amaçlanan faydayı sağlayamadığı uygulandığı süre içerisinde gözlemlenmiştir. Yapılan bu değişikliklerle söz konusu müessesenin kapsamının genişletilerek etkinliğinin artırılması ve uyuşmazlıkların soruşturma aşamasında sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan, gerçek kişi mağdurların haklarının korunması amacıyla, mağduru belli bir gerçek kişi olan suçlarda önödemenin uygulanmayacağı benimsenmiş ve ayrıca önödemenin yararlanılabilmesi için kamunun ve özel hukuk tüzel kişilerinin zararlarını giderilmesi bir ön şart olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kasıtlı bir suçtan mahkum olan kişilerin bu müesseseden yararlanamamaları hüküm altına alınmıştır.

MADDE 57- Madde ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci maddesinde yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmaktadır. Ayrıca, maddenin üçüncü fıkrasına, “rızası olmaksızın” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir.

Bilindiği üzere, haberleşmenin gizliliği mutlak değildir. Haberleşme içerikleri, belirli hallerde, haberleşen kişilerin bilgisi veya rızası olmasa da hukuka uygun olarak öğrenilebilmektedir.

Anayasanın 22 nci maddesine göre; “millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı” ile veya “yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri” ile haberleşme içerikleri öğrenilebilir; yani bu hâllerde artık haberleşmenin gizliliğinden söz edilemez. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmesinin 8 inci maddesinde de benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

Bu itibarla, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi uyarınca, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada, delil elde etmek amacıyla, hâkim kararı ile veya bilahare hâkimin onayına sunulmak üzere Cumhuriyet savcısının kararı ile şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilmekte, dinlenebilmekte, kayda alınabilmekte ve sinyal bilgileri değerlendirilebilmektedir. Diğer yandan, Ceza Muhakemesi Kanununun 116 ncı ve 129 uncu maddeleri uyarınca, bir suç şüphesine istinaden başlatılan soruşturma veya kovuşturma sürecinde delil elde etmek amacıyla mektuplara el konulabilmekte ve bunların içeriğine muttali olunabilmektedir.

Öte yandan, 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7 nci, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5 inci ve 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddeleri uyarınca, önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti

çerçevesinde de, hâkim kararı ile veya bilahare hâkimin onayına sunulmak üzere, belirli kolluk veya istihbarat makamlarının emri ile kişilerin telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilmekte, dinlenebilmekte, sinyal bilgileri değerlendirilebilmekte ve kayda alınabilmektedir.

Önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti çerçevesinde, bir suç nedeniyle şüpheli veya sanık sıfatını taşımasına gerek olmaksızın kişiler arasındaki telekomünikasyon yoluyla haberleşmenin gizliliği kaldırılabilir. Önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti çerçevesinde kişilerin, telefon konuşmalarının dinlenmesi ve kayda alınması işlemleri, belirli ağır “suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla” yani bu suçlarla mücadele gerekçesiyle yapılmaktadır.

Kişinin haberleşme içeriklerinin bilgisi ve rızası olmadan da hukuka uygun olarak dinlenebildiği, okunabildiği ve kayda alınabildiği bu durumlarda, dinleme okuma ve kayda alma fiillerine münhasır olarak herhangi bir suçun oluştuğundan söz edilemez. Ancak, bu içeriklerden bir kısmı, soruşturma dosyasına konularak soruşturmanın süjelerinin bilgisine ve bilahare iddianame kabul edildikten sonra da kamunun bilgisine açık hâle gelmektedir. Bu gibi durumlarda 132 nci maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suç oluşmayacaktır. Maddenin ikinci fıkrasının mevcut metninde de, haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi suç olarak kabul edilmiştir.

Belirtilen hususlara açıklık getirmek ve uygulamada tereddütlere yol açmamak amacıyla, maddenin üçüncü fıkrasına da, “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir. Bu değişiklik karşısında, söz konusu suçun oluşabilmesi için, ifşa fiilinin hukuka aykırı olduğunun fail tarafından bilinmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilecektir.

Maddede tanımlanan suçların temel ve nitelikli şekillerine ilişkin cezalar artırıldığı için, maddenin dördüncü fıkrasında yer alan, haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayımlanması hâlinde cezanın artırılmasına ilişkin hüküm, kaldırılmaktadır.

MADDE 58- Madde ile Türk Ceza Kanununun 133 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmakta; maddenin üçüncü fıkrası ise, yeniden düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasının mevcut ifade biçimine göre; birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi suretiyle yani kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen veriler, bu suçun konusunu oluşturmaktadır.

Türk Ceza Kanununun 133 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki suç tanımında, suçun konusu bakımından tereddüt bulunmaktadır. Şöyle ki, bu suçun konusunu, ancak birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi suretiyle yani kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen veriler oluşturabilmektedir. Buna karşılık, kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka uygun olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen gizli verilerin ifşası, bu suçun konusunu oluşturmamaktadır. Bu itibarla, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada, delil elde etmek amacıyla, Ceza Muhakemesi Kanununun 140 ıncı maddesindeki esas ve usuller çerçevesinde şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki ve işyerindeki faaliyetleri teknik araçlarla izlenerek, konuşmaları kaydedilebilmektedir. Hukuka uygun olarak kaydedilen bu konuşma içeriklerinin, mahiyeti itibarıyla gizli tutulması gerekmektedir. Üçüncü fıkrada tanımlanan suç, bu gizli konuşma içeriklerinin ifşasını kapsamamaktadır. Buna karşılık, söz konusu fiiller, Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde tanımlanan soruşturmanın gizliliğini ihlâl suçunu oluşturabilecektir.

Diğer yandan, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7 nci, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5 inci ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddelerine göre, önleyici kolluk ve istihbarat faaliyetleri çerçevesinde de, teknik araçlarla izleme yapılabilen ve herhangi bir suçtan şüpheli veya sanık olmayan, yani hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmayan kişilerin arasındaki alenî olmayan konuşmalar da dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir

Teknik araçlarla izleme faaliyeti gibi bu faaliyet çerçevesinde dinlenen ve kayda alınan konuşma içeriklerinin de mahiyeti itibarıyla gizli tutulması gerekmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında yapılması öngörülen değişikliğe göre, hukuka uygun olarak kayda alınan bu konuşma içeriklerinin ifşası fiili de suç oluşturacaktır. Dikkat edilmelidir ki, bu ifşa fiilinin alenî olması suçun oluşması bakımından şart değildir. Ancak, ifşanın alenî olması, suçun temel şekline istinaden verilecek olan cezanın Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrası hükümlerine göre belirlenmesi bakımından göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Ayrıca, üçüncü fıkranın mevcut metninde yer alan hapis cezası ve bu ifşa fiilleri karşılığında maddî bir menfaat temini ihtimaline binaen, hapis cezasıyla birlikte verilmesi öngörülen adlî para cezası, artırılmaktadır.

MADDE 59- Madde ile Türk Ceza Kanununun 134 üncü maddesinde yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmaktadır. Ayrıca, maddenin ikinci fıkrasında yer alan, özel hayatın gizliliği kapsamında koruma altına alınan görüntü veya seslerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması hâlinde cezanın artırılmasına ilişkin hüküm kaldırılmaktadır. Bunların yanında, maddenin ikinci fıkrasına, “görüntü veya sesleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir.

Bilindiği üzere, haberleşmenin gizliliği mutlak değildir. Haberleşme içerikleri, belirli hallerde, haberleşen kişilerin bilgisi veya rızası olmasa da hukuka uygun olarak öğrenilebilmektedir.

Anayasanın 22 nci maddesine göre; “millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı” ile veya “yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri” ile haberleşme içerikleri öğrenilebilir; yani bu hâllerde artık haberleşmenin gizliliğinden söz edilemez. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmesinin 8 inci maddesinde de benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi uyarınca, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada koruma tedbiri olarak şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla haberleşmesi kayda alınabilmekte ve dinlenebilmekte; 140 inci maddesi uyarınca da “teknik araçlarla izleme” yöntemiyle şüpheli veya sanığın katıldığı alenî olmayan konuşmalar dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir. Bu koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında kişilerin özel hayatına ilişkin konuşmalar ve hatta görüntüler de dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir.

Kişinin özel hayatına ilişkin görüntü veya seslerin, bilgisi dışında hukuka uygun olarak izlenebildiği, dinlenebildiği ve kayda alınabildiği bu durumlarda, dinleme ve kayda alma fiiline münhasır olarak herhangi bir suçun oluştuğundan söz edilemeyecektir.

Ancak, bu içeriklerden bir kısmı, soruşturma dosyasına konularak soruşturmanın süjelerinin bilgisine ve bilahare iddianame kabul edildikten sonra da kamunun bilgisine açık hale gelmektedir. Bu gibi durumlarda ikinci fıkrada tanımlanan suçun oluşmayacağı muhakkaktır.

Belirtilen hususlara açıklık getirmek amacıyla, fıkra metnine “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir. Bu değişiklik karşısında, söz konusu suçun oluşabilmesi için, ifşa fiilinin hukuka aykırı olduğunun fail tarafından bilinmesi gerekmektedir; yani bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilecektir.

MADDE 60- Maddeyle, Ülkemizin coğrafi konumu ve enerji köprüsü olmasına yönelik stratejik hedefi neticesinde birçok sıvı veya gaz hâlindeki enerji hatlarının kısa sürede faaliyete geçecek olması nedeniyle bu hatlara karşı işlenen suçlarla mücadele daha önemli hâle gelmiştir. Son yıllarda artan boru hatlarına zarar vermek suretiyle yapılan hırsızlığın ekonomik ve Ülkemizin stratejik hedeflerine verdiği zararlar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen suçlar ile mücadelede başarı sağlanması ise ancak ek güvenlik tedbirlerinin alınması ve bu suçlara daha caydırıcı cezaların verilmesiyle mümkün olabilecektir.

Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen suçlar neticesinde oluşan zarar ile tehlikenin ağırlığı uygulamada cezaların alt sınırdan uzaklaştırılarak verilme gerekçesi olsa da caydırıcılığın sağlanması açısından yeterli olmamaktadır. Bu nedenle, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen hırsızlık suçları için öngörülen ceza, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmekte ve bu suçun örgütlü olarak işlenmesi hâlinde ise cezanın yarı oranında artırılması öngörülmektedir.

MADDE 61- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 152 nci maddesine yeni fıkra eklenmektedir. Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hatlarında işlenen hırsızlık suçları bu hatlara zarar vermek suretiyle işlendiğinden aynı zamanda mala zarar verme suçu da gerçekleşmektedir. Hem hırsızlık hem de diğer amaçlarla bu hatlara zarar verilmesi hâlinde oluşan tehlikenin ve zararın ağırlığı dikkate alındığında, öngörülen cezalar yetersiz kalmaktadır. Maddede yapılan değişiklikle, sıvı veya gaz hâlindeki enerjinin nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesisler hakkında işlenmesi halinde, bu eylemlerin, mala zarar verme suçunun nitelikli hâlini oluşturacağı hüküm altına alınarak, daha ağır yaptırım uygulanması amaçlanmaktadır.

MADDE 62- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Karşılıksız yararlanma” başlıklı 163 üncü maddesinde; otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişiler ile telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişilerin cezalandırılması hüküm altına alınmıştır. Maddenin gerekçesinde ise, bu durumlarda, ortada taşınabilir bir mal olmadığından hırsızlık suçunun olduğundan söz edilemeyeceği ve karşılıksız yararlanmanın tipik bir örneğinin düzenlendiği ifade edilmiştir.

Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun karşılıksız yararlanma başlıklı 163 maddesine yeni bir fıkra eklenmek suretiyle esas itibarıyla karşılıksız yararlanma kapsamında değerlendirilmesi gereken ve abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi eylemleri de karşılıksız yararlanma olarak düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemeyle, söz konusu eylemlerin cezası, bu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmektedir.

MADDE 63- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 163 üncü maddesinde yer alan karşılıksız yararlanma suçunda yapılan değişikliğin sonucu olarak, 168 inci maddede düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinde değişiklik yapılmaktadır. Bu kapsamda karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin ayrı bir fıkra halinde etkin pişmanlık hükmü öngörülmesi nedeniyle maddenin birinci fıkrasında yer alan “ve karşılıksız yararlanma” ibaresi madde metninden çıkarılmaktadır. Karşılıksız yararlanma suçunu işleyen failerin, mağdurun kamunun veya

özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı gidermesi durumunda, haklarında ceza takibatı yapılmasında hukukî bir yarar bulunmamaktadır. Bu nedenle mağdurun zararını gideren failer bakımından kamu davasının açılmaması, açılmış olan kamu davasının düşmesi veya mahkûm olunan cezanın tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılması hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, karşılıksız yararlanma suçundan mahkûm olan kişilerin, yeniden bu etkin pişmanlık hükmünden yararlanmamaları amacıyla karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin hükümlerin adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme beş yıl süreyle kaydedilmeleri öngörülmüştür. Ayrıca bu kayıtların ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebileceği düzenlenmiştir. Düzenlemeyle bu fıkra hükmünden yararlananlar, beş yıl içinde bir daha karşılıksız yararlanma suçunu işlediklerinde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmamaları amaçlanmıştır.

MADDE 64- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 174 üncü maddesinde düzenlenen tehlikeli maddeler kapsamına “yangın çıkarıcı” ibaresi ilave edilmektedir. Her ne kadar Yargıtay içtihatlarında molotofkokteylinin patlayıcı madde olduğu ve 174 madde kapsamında tehlikeli madde olarak değerlendirilmesi gerektiği hususu istikrar kazanmışsa da, mahkemelerin farklı uygulamaları ve kolluk tarafından yapılan işlemlerde bu konuda bazı tereddütlerin olduğu görülmektedir. Uygulamada yaşanan bu tereddütlerin giderilmesi amacıyla, Kanunun 6 ncı maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, molotofkokteyli gibi yangın çıkarıcı maddelerin 174 madde kapsamında tehlikeli madde olduğu hususuna açıklık getirilmiştir.

MADDE 65- Madde ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Mevcut düzenlemeler nedeniyle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler, Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca örgüt üyesi olarak kabul edilmekte ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır. Örgütün silahlı olması durumunda ise, bu kişilere verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılmaktadır. Ayrıca, Türk Ceza Kanununun dördüncü kısmının dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olanlar ise, 314 üncü maddenin ikinci fıkrası gereğince on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında, "Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı" cezalandırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Esasen "örgüt adına suç işlemek" ibaresi, üyelik kavramına dâhil edilerek bu tür eylemlerde bulunanların davranışları örgüt üyeliğinin tipik hareketlerine eşdeğerde kabul edilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda, hiyerarşik ilişki içerisinde örgüt üyesi olmasa bile örneğin örgütün talimatı ile düzenlenen bir gösteriye katılıp örgütün propagandasını yapan yahut güvenlik güçlerine taş atıp yaralayan ya da molotofkokteyli atan veya mala zarar veren kişi, hem örgüt üyeliğinden, hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin dördüncü fıkrası nedeniyle suç teşkil eden diğer tüm eylemlerinden dolayı ayrıca cezalandırılmaktadır.

Öte yandan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 inci maddesinin yedinci fıkrası, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesinde yer alan örgüt mensuplarına bilerek ve isteyerek yardım ve yataklık etme suçuna karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmış; böylelikle, örgüte yardım ve yataklık sayılan fiillerin nitelik bakımından örgüte üye

olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirdiği vurgulanmıştır. Örgüt üyesi olmaksızın, örgütün niteliğini bilerek örgütün yararına herhangi bir iş, görev veya hizmet yapılması örgüt üyeliği ile eşdeğer kabul edilmekte ve örgüt üyeliği ile benzer şekilde cezalandırılmaktadır. Mevcut düzenlemeler göz önüne alındığında, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün hiyerarşik yapısına dahil olarak, bu örgütün amaçları doğrultusunda diğer üyelerle birlikte veya tek başına aktif olarak suç işleyen örgüt üyelerine verilecek ceza ile söz konusu hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgütün çağrısı üzerine herhangi bir eyleme katılana örgüt üyesi gibi ceza verilmesi, ceza adaleti yönünden uygun görülmemiştir. Bu itibarla maddede yapılan değişikliklerle bu adaletin sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 66- Zimmet suçundan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 248 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “soruşturma başlamadan önce” ibaresinden neyin anlaşılması gerektiği hususunda uygulamada bir tereddüt olduğu gözlemlenmektedir.

Söz konusu tereddüdün giderilebilmesi için, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi bakımından “soruşturma başlamadan önce” ibaresi yerine, “durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce” ibaresi ikame edilmiştir. Böylece zimmet olgusunun ilgili idare yetkilileri tarafından öğrenilmesi halinde henüz ceza soruşturması başlatılmamış olsa bile, kişi bu fıkra hükmündeki etkin pişmanlık hükmünden değil, maddenin ikinci fıkrasındaki etkin pişmanlık hükmünden yararlanabilecektir.

MADDE 67- Rüşvet suçu para ve sair menfaatin temin edildiği anda tamamlanmış olur. Ancak, izlenen suç siyaseti gereği, rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. Bu itibarla, kamu görevlisi ile iş sahibi arasında belli bir işin yapılması veya yapılmaması amacına yönelik olarak para veya sair menfaat teminini öngören bir anlaşmanın yapılması durumunda dahi kamu görevlisi ve rüşvet anlaşmasının diğer tarafı olan kişi hakkında rüşvet suçu tamamlanmış gibi cezaya hükmolunması gerekecektir.

Buna karşılık, kamu görevlisinin belli bir işi yapması veya yapmaması için kişiden para ve sair menfaat talebinde bulunmasına rağmen, bu talebin kişi tarafından kabul edilmemesi hâlinde ya da kişinin işinin görülmesi için kamu görevlisine menfaat teklifinde veya vaadinde bulunmasına rağmen, bu teklif veya vadin kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâlinde, rüşvet suçu teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 252 nci maddesine ikinci fıkraya olarak yeni bir hüküm eklenerek, uygulamada tereddüt oluşturan hususlara açıklık getirilmiştir. Ancak, bu gibi hallerde rüşvet suçuna teşebbüsten dolayı cezaya hükmedilmekle birlikte rüşvet suçuna teşebbüsten dolayı hükmolunacak olan cezaya asgari bir sınır getirilmiştir.

Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununda müstakil bir suç olarak “rüşvete aracılık suçu” tanımına yer verilmişti. Pek çok yönden sorunlu olan bu suç tanımına 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun sisteminde yer verilmemiştir. Böyle bir hükme Kanunda yer verilmemesi bir eksiklik olmamakla birlikte, uygulamada rüşvete aracılık edilmesi halinde aracılık eden kişinin ne suretle cezalandırılacağı hususunda tereddüt yaşanmaktadır. Gerçekte haksız menfaatin temin edildiği anda tamamlanan rüşvet suçunun işlenişine bu aşamaya kadar iştirak mümkündür. Bu nedenle, rüşvete aracılık eden kişinin bu suça iştiraktan dolayı cezalandırılacağı kuşkusuz ise de, iştirak ve dolayısıyla sorumluluk statüsünün ne olduğu konusunda tereddüt yaşanmaktadır. 252 nci maddeye üçüncü fıkraya olarak eklenen yeni hükümle, rüşvete aracılık eden kişinin bu suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulması gerektiği hususuna açıklık getirilmiş ve bu suretle uygulamada yaşanan tereddüdün giderilmesi amaçlanmıştır.

252 nci maddeye beşinci fıkraya olarak eklenen yeni hükümlerle önce rüşvet kavramı tanımlanmıştır. Buna göre rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için, kişiyle anlaşarak kendisine veya başkasına bir menfaat sağlanmasıdır. Yapılan bu değişikliğe göre, rüşvet suçunun oluşabilmesi için sağlanan menfaatin kamu görevlisinin “görevinin gereklerine aykırı” bir işin yapılması amacına özgü olması şartı aranmamaktadır. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için, kamu görevlisinin görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması bağlamında kişiyle anlaşarak bir menfaat temin etmesi gerekmektedir. Ancak, önemle vurgulamak gerekir ki, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, bu kişi bakımından fiil suç oluşturmaz. Çünkü bu durumdaki kişiyi mağdur olarak kabul etmek gerekmektedir. Buna karşılık menfaat sağlanan kamu görevlisini ise, artık rüşvet veya görevi kötüye kullanma suçundan dolayı değil, icbar suretiyle irtikâp suçundan dolayı cezalandırmak gerekmektedir. Bu suretle rüşvet suçu ile icbar suretiyle irtikap suçu arasındaki ayırımı açıklık getirilmiştir.

Eklenen hükümler karşısında altıncı fıkraya olarak teselsül ettirilen dördüncü fıkrada yapılan değişiklikle bu fıkraya hükmünün sadece ifade biçimine müdahale edilmiştir. Fıkra kapsamına giren kuruluşlar bünyesinde görev yapan kişiler hakkında, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için, vardıkları anlaşma çerçevesinde menfaat temin etmeleri halinde, rüşvet suçuyla ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Maddenin, yedinci fıkraya olarak teselsül ettirilen beşinci fıkrası değiştirilmiştir. Bu değişiklikle, yabancı kamu görevlilerine görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için rüşvet verilmesi halinde, rüşvet veren kişi ile rüşvet alan yabancı kamu görevlisinin de, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun rüşvet suçuyla ilişkin hükümlerine göre cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Fıkra metninde “yabancı kamu görevlisi”nin yanı sıra ayrıca “Uluslararası mahkemelerde görev yapan hâkimler ve diğer kamu görevlileri”, “uluslararası parlamento üyeleri” ve “bir hukukî uyumsuzluğun çözümü amacıyla başvurulmuş tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen hakemler” de, görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için anlaşarak kişilerden rüşvet almaları halinde, rüşvet alan ve veren bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun rüşvet suçuyla ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Maddeye sekizinci fıkraya olarak eklenen yeni fıkrada, yedinci fıkranın (a) bendindeki “yabancı kamu görevlisi” ibaresi tanımlanmıştır. Buna göre, “uluslararası örgütler bünyesinde görev yapan kişiler” ile “Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinde tanımı yapılan ‘kamu görevlisi’ ve ‘yargı görevini yapan’ ibarelerinin kapsamına giren görevleri yabancı bir devlet adına icra etmek üzere görevlendirilmiş kişiler”, yabancı kamu görevlisi olarak kabul edilmektedir.

Maddeye dokuzuncu fıkraya olarak eklenen yeni fıkrada, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi dolayısıyla hangi koşulların gerçekleşmesi halinde bu suçtan dolayı Türkiye’de soruşturma ve kovuşturma yapılabileceğine açıklık getirilmiştir.

MADDE 68- Zimmet suçunda olduğu gibi rüşvet suçunda cezayı ortadan kaldıran şahsi sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinde yer alan “soruşturma başlanmadan önce” ibareleri yerine, “durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce” ibareleri ikame edilmiştir. Böylece rüşvet olgusunun ilgili idare yetkilileri tarafından öğrenilmesi halinde, henüz ceza soruşturması başlatılmamış olsa bile, durum resmi makamlarca öğrenilmiş olduğu için, kişi artık etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanamayacaktır. Keza bu değişikliğe paralel olarak maddenin ikinci

fikrasındaki rüşvet verenin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanması halinde, sadece hakkında cezaya hükmolunmayacaktır. 254 üncü maddenin mevcut metninde yer alan bu durumda ayrıca kişinin “verdiği rüşvet de kamu görevlisinden alınarak kendisine iade edilir” hükmü metinden çıkarılmıştır. Bu itibarla, rüşvet veren etkin pişmanlıktan yararlansa bile, rüşvet olarak verdiği para ve sair menfaat, müsadere edilecektir.

MADDE 69- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 255 inci maddesinin mevcut metninde, kamu görevlisinin, “görevine girmeyen ve yetkili olmadığı bir işi yapabileceği veya yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar” sağlaması suç olarak tamamlanmıştır. Bu yönü itibarıyla söz konusu hüküm, kamu görevlisi olmayan ve fakat kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle menfaat temin eden kişilerin cezasız kalmasını sonuçlamaktadır. Bu gibi durumlarda bir aldatma söz konusu ise, sorunun dolandırıcılık suçu hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak, aldatma olmadan da “nüfuz ticareti” yani yetkili olmadığı bir işten yarar sağlama olgusu gerçekleşebilir. Bu gibi durumları yaptırım altına alabilmek için, 255 inci madde hükmü değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi, müstakil bir suç olarak tanımlanmıştır. Suçun temel şekli bakımından, kendisine menfaat temin edilen kişinin kamu görevlisi olması gerekmektedir. Buna karşılık, işi yapmakla görevli olan kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin kamu görevlisi olması, bu suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır.

Söz konusu suç, rüşvet suçu gibi bir karşılaşma suçu mahiyeti taşımaktadır. Ancak, işinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi, kendisine menfaat temin edilen kişiye nazaran daha az bir ceza ile cezalandırılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında söz konusu suç, rüşvet suçu gibi, bir teşebbüs suçu olarak tanımlanmıştır. Yani, menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacaktır.

Üçüncü fıkrada ise, özel bir içtima hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılacaktır.

MADDE 70- Madde ile Türk Ceza Kanununun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Mahkemeler nezdinde görülmekte olan bütün davaların ve tabiatıyla ceza muhakemesinin amacı, gerçeğin araştırılması ve bu suretle adil bir yargıya varılmasıdır. Davaların ve ceza soruşturmasının doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak işleminde ve bu suretle adaletin gerçekleşmesinde bütün tarafların, şüphelinin ve nihayetinde toplumu oluşturan her bireyin yararı bulunmaktadır. Bu nedenle, adil yargılanma hakkını ihlâl eden, yargılamanın veya soruşturmanın doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak işlemesi yönündeki toplumsal beklentiyi zedeleyen tutum ve davranışlardan kaçınılması gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında tanımlanan suçun konusunu, herhangi bir uyuşmazlık oluşturmaktadır. Bu uyuşmazlık, özel hukuk hükümlerine göre açılmış olan bir davaya ya da idare veya vergi mahkemesinde açılmış olan bir davaya konu olabileceği gibi ceza soruşturması veya kovuşturmasına konu olan bir suç olgusuna ilişkin uyuşmazlık da olabilecektir. Dikkat edilmelidir ki, uyuşmazlığın, herhangi bir davaya ya da soruşturma veya kovuşturmayaya konu edilmiş olması gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında düzenlenen suç, yargı görevi yapanlar ile bilirkişi veya tanıkla doğrudan bir ilişki kurulmasını gerekli kılmakta ve bu ilişkiyle beraber belirli bir yönde karar vermesi veya işlem tesis etmesi hususunda yargı görevi yapandan, gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunması hususunda bilirkişiden veya tanıktan talepte bulunmaktadır. Yargı görevi yapana, bilirkişiye veya tanığa ulaştırılan mesajın alenî olması gerekmemektedir; bu mesaj genellikle gizli bir surette iletilmektedir.

Söz konusu suçun, kamu hukuku veya özel hukuk ayırımı yapılmaksızın, her türlü uyuşmazlıkla ilgili olarak görülmekte olan davada veya yapılmakta olan soruşturmada, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunması için, yargı görevi yaparı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs edilmesiyle işlendiği kabul edilmektedir.

Bu nedenle, söz konusu suç, serbest hareketli bir suçtur. Suç tanımında, “hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs” unsuruna yer verildiğinden, suçun oluşabilmesi için, yargı görevi yaparı, bilirkişiyi veya tanığı etkileme girişiminin hukuka aykırı olması gerekmektedir. Bu itibarla, davanın tarafı olan ya da soruşturma veya kovuşturmanın süjesi olan kişilerin bu bağlamda taşıdıkları sıfatın gereği olarak hukuken kendilerine tanınan yetkiyi kullanmaları hâlinde, bir hukuka uygunluk sebebi olarak iddia ve savunma hakkının kullanılması söz konusu olduğu için, suç oluşmayacaktır.

Yargı görevi yaparı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkileme teşebbüsünde bulunmasıyla bu suç tamamlanmış olmaktadır. Söz konusu suçun oluşabilmesi için, yargı görevi yaparın, bilirkişinin veya tanığın hukuka aykırı olarak kendisine iletilen talebe icabet ederek herhangi bir karar vermesi veya işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması gerekmemektedir.

Etkilemeye teşebbüs edilen kişinin, davanın veya soruşturmanın süjesi olarak yargı görevi yapanlar ile bilirkişi veya tanık olması gerekmektedir. Yargı görevi yapan ibaresi, Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre, yüksek mahkemeler ve adlî, idarî ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile savcı ve avukatlar, yargı görevi yapan kişidir. Bilirkişi ve tanık kavramlarından ise, ceza muhakemesi ile hukuk muhakemesindeki anlam ve içeriklerin anlaşılması gerekmektedir. Tercüman da, bilirkişi kavramı içinde değerlendirilmektedir.

Bu suçun oluşabilmesi için, failin belirli bir amaç doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir. Failin, söz konusu suçu oluşturan fiili, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, yani görülmekte olan bir davanın taraflarından birinin ya da yapılmakta olan bir soruşturma veya kovuşturmada şüpheli veya sanığın ya da davaya katılanın veya mağdurun leh veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar verilmesini veya işlem tesis edilmesini ya da gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunmasını sağlamak amacıyla, işlemesi gerekmektedir.

Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi sırasında yargı görevini yapanlar ile bilirkişi veya tanıklar, örneğin tehdit edilmiş veya cebre maruz bırakılmış olabilmektedir. Bu ihtimale binaen maddenin ikinci fıkrasında, özel bir farklı neviden fikrî içtima hükmüne verilmektedir. Buna göre, birinci fıkrada tanımlanan suçu oluşturan fiilin aynı zamanda başka bir suç oluşturmaya hâlinde, fail sadece daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacak; ancak bu suçtan dolayı verilen ceza, yarısına kadar artırılacaktır.

MADDE 71- Anayasa Mahkemesi 30/06/2011 tarihli ve E. 2010/52, K. 2011/113 sayılı kararıyla; Anayasanın 38 inci maddesinde yer verilen “Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye

zorlanamaz.” hükmü karşısında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 278 inci maddesinde tanımlanan suçu bildirmeme suçu ile ilgili olarak, söz konusu Kanunda “yakın akrabalık durumu”nu dikkate alan şahsi cezasızlık sebebine yer verilmediği gerekçesiyle, söz konusu madde hükmünün bütünüyle iptaline ve bu iptalin ortaya çıkaracağı sakınca göz önünde bulundurularak, iptal kararının “Resmi Gazete”de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine” karar verilmiştir.

Madde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de göz önünde bulundurulmak suretiyle, ilk üç fıkrası aynen muhafaza edilerek maddeye yeni bir fıkra eklenmiş ve bu suç bakımından da şahsi cezasızlık sebebinin varlığına yer verilmiştir. Bununla birlikte, maddenin birinci fıkrasındaki işlenmekte olan suçlar bağlamında bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi dolayısıyla ceza sorumluluğu cihetine gidilebilmesi için, kişinin suçu önleme yükümlülüğünün bulunmaması gerekmektedir. Suçu önleme yükümlülüğünün bulunduğu hallerde, bildirim yükümlülüğünün ihlali dolayısıyla değil, işlenmesi önlenmeyen suça iştirakten ya da suçun ihmali davranışla işlenmiş olmasından dolayı ceza sorumluluğu cihetine gidilmesi gündeme gelebilecektir.

MADDE 72- Madde ile Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Maddede;

a) Sadece soruşturmanın tarafları dışındaki kişilere karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili gizliliğin ihlâli,

b) Soruşturmanın belirli süjelerine karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili olarak gizliliğin ihlâli,

c) Kovuşturma evresinde kapalı oturumlarda yapılan açıklamalarla görüntülerin gizliliğinin ihlâli,

d) Şüpheli veya sanığın suçlu olarak damgalanmasını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayımlanması,

olmak üzere, dört ayrı suç tanımına yer verilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sadece soruşturmanın tarafları dışındaki kişilere karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili gizliliğin ihlâli suç olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık ikinci fıkrada ise, soruşturmanın belirli süjelerine karşı gizli tutulan işlemlerle ilgili olarak gizliliğin ihlâli ayrı bir suç olarak düzenlenmektedir.

Soruşturma işlemlerinin gizliliğinin ihlâli suçu ile iki hukukî değer koruma altına alınması amaçlanmaktadır. Bunlardan birincisi, soruşturma işlemlerinin maddî gerçeğin tespitine imkân verecek şekilde icrasını sağlamaktır. Maddî gerçeğe ulaşmak suretiyle de kişilerin, Devlettten suçluların cezalandırılmasını talep etme hakkının gerçekleştirilmesi veya suçsuz olduklarının tespiti sağlanmaktadır. Keza, soruşturma işlemlerinin gizliliğinin ihlâlinin suç olarak tanımlanmasıyla, masumiyet karinesi ve kişilerin özel hayatına ilişkin bilgilerin gizliliği, koruma altına alınmaktadır. Soruşturma evresindeki işlemlerin gizliliği, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerine uyulması için bir zorunluluk olduğu gibi, suçsuzluk karinesinin sağlam tutulabilmesi yönünden vazgeçilemez niteliktedir.

Soruşturma evresindeki işlemlerin içeriği kural olarak gizlidir. Ancak, bu gizlilik mutlak değildir.

Soruşturma evresindeki işlemlerin gizliliği, soruşturmanın tarafları bakımından ve sair kişiler bakımından ikiye ayrılarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Her şeyden önce bu gizlilik, savunma hakkını kısıtlar bir şekilde uygulanamayacaktır. Soruşturma evresindeki işlemler ve içerikleri, soruşturmanın taraflarından şüpheliye veya müdafiiye karşı, savunma hakkının kullanılmasını engelleyecek şekilde gizli tutulamayacaktır.

Kanunlarda soruşturma evresindeki belirli işlemlerin soruşturmanın belirli sùjelerine karşı da gizli tutulması gerektiği hususunda hüküm bulunan hâllerde, bu işlemler, soruşturmanın sùjeleri bakımından da gizli tutulmaktadır. Örneğin, telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması hususunda verilmiş olan kararlar ile gizli soruşturmacı görevlendirilmesine ilişkin kararlar ve bu soruşturmacının kimliğine ilişkin bilgiler, şüpheliye ve müdafiiye karşı gizli tutulmaktadır. Keza, belli bir konutta veya işyerinde arama yapılması hususunda hâkim tarafından verilmiş karar veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilmiş emir henüz icra edilmeden önce, ilgili kişilerin bu karar veya emir içeriğinden haberdar edilmesi, maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasını engeller bir mahiyet taşıdığından, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilmelidir.

Soruşturma işlemlerinin gizliliği, esas itibarıyla soruşturmanın sùjesi olmayan kişiler bakımından söz konusudur. Soruşturma evresindeki belirli işlem içerikleri, soruşturmanın sùjeleri bakımından gizli olmamakla birlikte, diğer kişiler bakımından gizlilik özelliğini muhafaza etmektedir. Örneğin, soruşturma evresinde delillerin tespitine ilişkin işlemlerin içerikleri, savunma hakkının kullanılabilmesi için, şüpheliye ve müdafiiye karşı gizli tutulamaz; ancak, bunların masumiyet karinesini ya da özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğini ihlâl eder biçimde kamuya açıklanması, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilmektedir.

Bilgilenme ve haber verme hakkı çerçevesinde, soruşturma evresindeki belirli işlemlerle ilgili olarak kamuya açıklama yapılmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, soruşturma konusuyla ilgili haber ve yayın yapılmasının hangi hâllerde suç oluşturabileceği hususuna açıklık getirilmektedir.

Yapılması öngörülen düzenlemeye göre; kişilerin masumiyet karinesinden yararlanma hakkını ihlâl etmemek, maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasını engellemek ve özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğini ihlâl etmemek kaydıyla, soruşturma evresindeki işlem içeriklerinin haber konusu yapılması, haber verme hakkı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Ancak, belirtilmelidir ki, bilgilenme hakkı ve haber verme hakkı, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak icrasından, masumiyet karinesinden yararlanma hakkından, özel hayatın veya haberleşme içeriklerinin gizliliğinden daha üstün değerler değildir. Bu itibarla, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak icrasının tehlikeye düşürüldüğü, masumiyet karinesinden yararlanma hakkının ya da özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğinin ihlâl edildiği bir durumda, haber verme hakkının kullanıldığından bahisle fiilin hukuka uygun olduğu ileri sürülemeyecektir.

Bu bakımdan, soruşturma sürecinde kişilerin şüpheli veya tanık sıfatıyla alınan ifadelerinin içerikleri hakkında, rızaları olsa bile, iddianame düzenlenip kamu davası açılıncaya kadar kamuya açıklama yapılamayacaktır.

Keza, hukuka uygun olarak elde edilmiş delil olup olmadığına bakılmaksızın, soruşturma dosyasında bulunan, kişilerin özel hayatına ilişkin bilgilerin yer aldığı ya da alenî olmayan konuşmalarının kaydedildiği soruşturma işlemi içerikleri, bu kişiler hakkında kamu davası açılmadığı takdirde açıklanamayacaktır.

Buna karşılık, kişi hakkında yakalama kararı veya zorla getirme emri verilmiş olduğunun, bu karar veya emrin icra edilmekte olduğunun veya icra edildiğinin, kişinin şüpheli sıfatıyla gözaltına alınmış olduğunun, kişinin konutunda veya işyerinde arama

yapılmakta olduğunun veya yapıldığının haber konusu yapılması, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilemeyecektir.

Sadece soruşturmanın süjeleri dışındaki kişilere karşı gizliliğin söz konusu olduğu işlemler bakımından, gizliliğin ihlâli suçunun oluşabilmesi için, bu bilgilerin aleniyete kavuşturulması yani gizliliğin alenen ihlâl edilmesi gerekmektedir. Bu itibarla, müdafilik ilişkisi tesis edilmeden, yardımından yararlanmak için soruşturma dosyasının soruşturmanın süjesi olmayan bir hukukçuya veya sair uzman kişiye incelettirilmesi hâlinde, suç oluşmayacaktır. Çünkü, bu durumda gizliliğin alenen ihlâli söz konusu değildir. Gizliliğin alenen ihlâlinden söz edebilmek için, gizli tutulması gereken soruşturma işlemleri içeriklerinin belirsiz sayıda kişi tarafından öğrenilmesine imkân tanıyacak şekilde açıklanmış olması yeterli bulunmaktadır. Aleniyetin varlığı için bu ihlâlin mutlaka kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Buna karşılık, aynı zamanda soruşturmanın süjelerine karşı gizliliğin söz konusu olduğu işlemler bakımından, gizli bilgilerin bu kişilere ulaştırılmasıyla suç oluşacaktır. Yani bu durumda gizliliğin alenen ihlâl edilmesi gerekmemektedir.

Bu suçun işlenmesiyle, masumiyet karinesinden yararlanma hakkı ve özel hayatının veya haberleşme içeriklerinin gizliliği ihlâl edilen kişi, mağdurdur. Ancak, bu kişinin söz konusu soruşturma kapsamında şüpheli olan kişi olması şart değildir. Özellikle, özel hayatın veya haberleşme içeriklerinin gizliliğinin ihlâli bakımından bu kişi, şüpheli dışında soruşturma konusu suçun mağduru veya sair bir kişi de olabilecektir.

Ancak, soruşturmanın gizliliğinin ihlâli, aynı zamanda maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasına engel olma tehlikesi oluşturduğu için, bu ihlâl ile bireylerin Devletten suçluların cezalandırılmasını talep etme hakkı da ihlâl edilmektedir. Bu itibarla, söz konusu suçun işlenmesiyle, toplumu oluşturan herkes de mağdur edilmektedir.

Maddeye yeni bir ikinci fıkra eklendiği için, kovuşturma evresinde kapalı oturumlarda yapılan açıklamalar ile görüntülerin gizliliğinin ihlâli suçunun tanımlandığı ikinci fıkra, üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmektedir. Bu değişiklikte, maddenin mevcut üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Bu durum karşısında, söz konusu suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâli, ceza miktarının belirlenmesinde artırım nedeni olmayacaktır.

Maddeye eklenen beşinci fıkra ile soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması hâlinde suç oluşmayacağı açıkça vurgulanmaktadır.

MADDE 73- Madde ile Türk Ceza Kanununun 288 inci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Maddede, görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunmak, suç olarak tanımlanmaktadır.

Bu suçun oluşabilmesi için, yapılan açıklamanın yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye elverişli olması gerekir. Elverişlilik kavramından neyin anlaşılması gerektiği hususunda, Türk Ceza Kanununun “Suça teşebbüs” kenar başlıklı 35 inci maddesinde yer alan hükmün ve gerekçesinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Yapılan açıklamanın, yargı görevi yapanın hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi; bilirkişinin veya tanığın gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması amacına yönelik olması gerekmektedir. Suçun oluşması bakımından, yapılan açıklamanın

alenî olması gerekmekte olup, açıklamanın yazılı veya sözlü olması ya da basın ve yayın yoluyla yapılması önem taşımamaktadır.

Diğer yandan, Türk Ceza Kanununun “Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi” kenar başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında, suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunacağı belirtilmektedir. Bu ilke doğrultusunda söz konusu suçun yaptırımı da adli para cezasına çevrilmiştir.

MADDE 74- Maddeyle, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda değişiklik yapılmaktadır. 5252 sayılı Kanunla birlikte kanunlarda “hafif hapis” veya “hafif para” cezası olarak öngörülen yaptırımlar idarî para cezasına dönüştürülmüştür. Bu dönüşümle birlikte daha önce suç kategorisinde olan bu eylemler kabahat niteliği kazanmıştır. Diğer bir deyimle artık bu eylemler adli nitelikte birer suç değil, idarî nitelikte birer kabahattir. Bu nedenle, idarî nitelikteki bu yaptırımların idare tarafından verilmesi daha uygun bir yaklaşım olacaktır. Bu noktadan hareketle yapılan değişiklikle söz konusu idarî yaptırım kararlarının mülki amirler tarafından verilmesi gerektiği düzenlenmektedir.

MADDE 75- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararların yeterli gerekçe gösterilmeden verilmesi eleştiri konusu yapılmaktadır.

Yapılan değişiklikle, tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenlerinin varlığı ile tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça yazılması gerektiği vurgulanmaktadır. Hâkim veya mahkeme, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya tahliye isteminin reddine ilişkin karar verirken kuvvetli suç şüphesinin varlığını, tutuklama nedenlerinin varlığını ve somut olayda tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu somut olgularla gerekçelendirmek zorunda kalacaktır.

MADDE 76- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde değişiklik yapılarak adli kontrol tedbirinin uygulanabilmesi bakımından öngörülen 3 yıllık üst sınır 5 yıla çıkarılmaktadır. Böylece beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilecektir.

Bilindiği üzere, tutuklama en üst derecede kişi hak ve özgürlüklerine müdahale eden bir koruma tedbiridir. Bu nedenle, ölçülülük ilkesi gereğince tutuklama tedbirine en son çare olarak başvurulmalıdır. Adli kontrol müessesesinin tutukluluktan beklenen amaçları karşılayabileceği durumlarda, tutuklama yerine kişiler hakkında adli kontrol müessesesinin uygulanması daha doğru bir çözüm olarak görülmektedir. Bu durum, tutuklamadan kaynaklanan kişi hak ve özgürlüklerine müdahale niteliğinde sayılan mahsurları da önemli ölçüde azaltacaktır. Bu amaçla, adli kontrolün kapsamı genişletilmek suretiyle tutuklamadan kaynaklanan sorunların en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 77- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 188 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ceza yargılamasında kural olarak, hükme katılacak hâkimler ile Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibi ile Kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafinin duruşmada hazır bulunması şarttır. Bu düzenleme, özellikle çok sanıklı ve karmaşık davalarda zorunlu müdafilerin değişik gerekçelerle karar duruşmasında bulunamaması nedeniyle karar verilmesine engel olmakta ve yargılamanın gereksiz uzamasına sebebiyet vermektedir.

Bu noktadan hareketle, maddede yapılan değişiklikle, savunma hakkını da kısıtlamaksızın Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de

hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olan zorunlu müdafiler hariç tutularak çocukların yargılandığı davalar yönünden genel kuralın geçerli olduğu vurgulanmıştır.

MADDE 78- Ülkemize özgü bulunan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde olağanüstü bir kanun yolu olarak düzenlenmiş olmakla birlikte ayrıntılı düzenleme yapılmamıştır. Bu itibarla, uygulanma şartları tamamen Yargıtay tarafından belirlenmiştir. Bu yolla Yargıtay Ceza Dairelerince verilen kararlardaki hukuka aykırılıklar giderilmektedir. İtiraz süresi kural olarak otuz gün olarak benimsenmiştir. Mevcut düzenlemede sanık lehine itirazda hiçbir ayırım yapılmaksızın süre aranmayacağı hükmüne yer verilmesi nedeniyle, bozma kararlarına karşı da sanık lehine olmak koşuluyla süresiz itiraz imkânı bulunmaktaydı. Bu hüküm uyarınca bozma kararına yerel mahkemelerce uyulup, yargılamaya başlanılmış olması halinde dahi itiraz kanun yoluna başvurulmakta, bu da hukuk karmaşasına yol açmaktaydı.

Düzenlemeyle, karşılaşılan sorunlar da nazara alınarak, maddeye yeni fıkralar eklenmiştir. Buna göre, İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen ceza dairesine gönderilecektir. Daire, itirazı yerinde görürse kararını düzeltecek; yerinde görmezse dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderecektir. Ceza Genel Kurulu, kesin hukuka aykırılık halleri hariç olmak üzere, incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yaparak karar verecektir. Yapılan değişiklikle, ilgili daire tarafından düzeltilebilecek kararların, Ceza Genel Kurulu önüne getirilmesi ve gereksiz yere Ceza Genel Kurulunu meşgul etmesi önlenmiş olacaktır.

MADDE 79- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında nasıl bir işlem yapılacağına açıklık getirilmesi amacıyla geçici bir hüküm eklenmektedir.

MADDE 80- Maddeyle, 5326 sayılı Kabahatler Kanununa 43/B maddesi eklenmektedir. Avrupa Birliğine katılım müzakereleri çerçevesinde açılan Mali Kontrol faslında, “Avronun sahteciliğe karşı korunması için gerekli önlemleri ortaya koyan 28 Haziran 2001 tarihli ve 1338/2001 sayılı Konsey Tüzüğüne yasal ve idari uyumun en geç katılımın ilk günü itibariyle uygulanmaya başlanması”, 6 ncı kapanış kriteri olarak belirlenmiştir. Düzenlemeyle; Konsey Tüzüğüne 6 ncı maddesine uyum sağlamanın yanısıra parada sahtecilikle mücadelede etkinlik sağlamak amacıyla bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövize ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere ibraz edilen paraların sahte olduğunun anlaşılması hâlinde, bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmediği hallerde söz konusu tüzel kişilere idari para cezası verilmesi öngörülmektedir.

MADDE 81- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 8 inci maddesinde yer alan “asliye mahkemelerinin bulunmadığı” ibaresi yürürlükten kaldırılarak adli sicil bilgilerinin tüm kaymakamlıklar tarafından verilebilmesini sağlayacak bir düzenleme yapılmıştır.

MADDE 82- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 12 nci maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin 20/01/2011 tarihli ve 2008/44 E. - 2011/21 K. sayılı kararıyla, arşiv bilgilerinin ilgilinin ölümü üzerine silinmesine dair ibarenin iptal edilmiş olması, Kanunun 9 uncu maddesi gereği kişinin ölümü nedeniyle derhal adli sicilinden silinebilen kayıtlarının, maddenin diğer fıkralarına göre silinme koşulları oluşmadan arşivde kalması sonucunu doğuracak ve bu

hâliyle de iptal gerekçesiyle çelişeceğinden, aynı ibarenin tekrar madde metnine konulması bir zarurettir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında “Türk ceza adalet sisteminde öngörülen tekerrür, erteleme, temel cezanın belirlenmesi, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi kurumların hayata geçirilebilmesi, bir kişinin işlediği suçun ya da aldığı cezanın milletvekili seçilmesini engelleyen Anayasa’nın 76. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilenlerden olup olmadığının saptanabilmesi ve mahkumiyete bağlı hak yoksunluğu öngören bazı özel yasalardaki hükümler nedeniyle mahkemelerce verilen mahkumiyet kararlarının kayıt altına alınmasında yasal ve anayasal bir takım gereklilikler bulunmaktadır.” Gerekçesiyle arşiv kayıtlarının belli süreyle tutulmasının gerekliliği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, tüm suçlara ilişkin arşiv kayıtlarının, suç ve cezaların nitelikleri veya ağırlıkları dikkate alınmadan, “her halde kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yıl” gibi uzun süre muhafaza edilmesini, tüm suçlar için geçerli tek bir sürenin belirlenmesini ve bu sürenin arşiv kaydına alınmayı gerekli kılan amaçla orantılı ve makul olmamasını, adil ve hakkaniyete uygun bir düzenleme niteliğinde görmeyerek iptal etmesi karşısında, Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle; diğer mahkûmiyetler bakımından, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle silineceği düzenlenmektedir.

MADDE 83- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun geçici 2 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki bazı ibarelerin Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler açısından kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren yirmi yılın; diğer mahkûmiyetler bakımından ise beş yılın geçmesiyle Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne silinebileceğine dair maddenin ikinci fıkrasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Ayrıca, aynı fıkroda yapılan değişikliklerle, mahkemelere ait olan arşiv kaydının silinmesi yetki ve görevi, iş yükü dikkate alınarak ve yargının hızlandırılması amacıyla Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne verilmektedir.

5352 sayılı Adli Sicil Kanununun yürürlüğe girdiği 1/6/2005 tarihinden önce silinme koşulları oluşması sebebiyle arşive alınan veya şartları oluştuğu hâlde herhangi bir nedenle arşive alınmamış bulunan ya da henüz şartları oluşmadığı için arşive alınamayan Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle; diğer mahkûmiyetler bakımından, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle silineceği düzenlenmektedir.

MADDE 84- Maddeyle, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde değişiklik yapılmak suretiyle icra dairelerindeki kadro ihtiyacının karşılanması amacıyla yeni kadrolar ihdas edilmektedir.

Diğer taraftan, yargılama faaliyetleri sırasında önemli görevler ifa eden mübaşirlerin sınıfı, “Genel İdari Hizmetleri Sınıfı (GİH)” olarak düzenlenmektedir.

Bilindiği üzere yardımcı hizmetler sınıfıyla ilgili görev tanımlaması 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde yapılmıştır. Buna göre, yardımcı hizmetler sınıfı, kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, müracaat sahiplerini karşılamak ve yol göstermek; hizmet yerlerini temizleme, aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışmak veya basit

iklim rasatlarını yapmak; ilaçlama yapmak veya yaptırmak veya tedavi kurumlarında hastaların ve hastanelerin temizliği ve basit bakımı ile ilgili hizmetleri yapmak veya kurumlarda koruma ve muhafaza hizmetleri gibi ana hizmetlere yardımcı mahiyetteki görevlerde her kurumun özel bünyesine göre ve yine bu mahiyette olmak üzere ihdasına lüzum gördüğü yardımcı hizmetleri ifa ile görevli bulunanlardan 4 üncü maddenin (D) bendinde tanımlananların dışında kalanları kapsar. Bu sınıfa dâhil personel tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetlerden hizmet yerlerinin ve tedavi kurumlarının temizlenmesi, tesisatın bakım ve işletilmesi ve benzeri nitelikteki hizmetlerin üçüncü şahıslara ihale yoluyla gördürülmesi mümkündür.

Hâlbuki mübaşırlar, duruşmalarda hâkim tarafından kendisine verilen işleri yapmak, kalem hizmetleriyle ilgili olarak kendilerine verilen görevleri yerine getirmek, mahkemeye ait posta ve tebligat işlerini yürütmek, duruşmanın düzen ve inzibatını sağlamak gibi önemli görevler ifa etmektedirler. Bu görevler, yargılama faaliyetinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Mübaşırlar ilgili yönetmelik hükümlerine göre, adli hizmetlerin yürütülmesi açısından zorunlu ve asli görevleri ifa etmekte olup, bunlar, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinde sayılan hizmetlerden büyük ölçüde ayrılmaktadır.

Yürüttükleri görev bakımından asli ve sürekli hizmet ifa eden mübaşırların, kendileriyle benzer işleri gören diğer memurlar gibi (zabıt kâtibi, şoför, vb.) Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bulunması gerektiği halde, Yardımcı Hizmetler Sınıfında yer almaları, eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı gibi, çalışma barışı ve motivasyonunu da olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, Yardımcı Hizmetler Sınıfına tabi olan mübaşir unvanlı kadroların sınıfı Genel İdare Hizmetleri Sınıfı olarak değiştirilmektedir.

MADDE 85- Maddeyle, Tasarıda getirilen hükümlerle yürürlükten kaldırılması öngörülen bazı kanunlardaki hükümler düzenlenmektedir.

Bu kapsamda; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 116 ncı maddesi, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası, 13 üncü maddesi, 5187 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 142 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi, 257 nci maddesinin üçüncü fıkrası, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 251 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları, 252 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri ile 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade ve basın özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde vazgeçilmez ve devredilemez bir hak olarak kabul edilmektedir. İleri demokrasilerin “olmazsa olmaz şartı” olan ifade ve basın hürriyeti, birçok hak ve hürriyetin temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu özgürlüğün kullanım araçlarından biri de basın yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıdır. Bu araçların, amacına uygun olarak işlevlerini yerine getirmeleri bakımından korunmaları demokratik toplumlarda asıl olup, bu anlamda basın ve yayın özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak ve güvenceler sağlanarak, haber ve düşüncüyü özgür kılmak hedeflenmektedir. Bu nedenle, basın yayın yoluyla işlenen suçlara ilişkin dava ve cezaların infazının ertelenmesi ilişkin bazı düzenlemeler yapılması toplumsal barışın sağlanması ve sürdürülmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Tasarıyla, 31 Aralık 2011 tarihine kadar basın yayın yoluyla ya da sair düşünce açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis

cezasını gerektiren bir suçtan dolayı; kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesi imkanı getirilmektedir.

MADDE 86- Yürürlük maddesidir.

MADDE 87- Yürütme maddesidir.